

Nr 1.

Av herr **Roos**, *angående omorganisation av riksdagens arbetsformer.*

Genom 1865 års representationsförändring avskaffades det allmänna besvärs- och ekonomiutskottet. Motiveringen härtill i det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll lydde: »En annan förändring är att i anseende till olämpligheten av ett ovillkorligt stadgande om uppdrag åt samma personer att utreda alla de olikartade frågor, som nu tillhöra allmänna besvärs- och ekonomiutskottets handläggning, detta utskott icke finnes upptaget bland riksdagens ständiga utskott; varemot det överlämnats åt kamrarna att för utredning av dylika frågor tillsätta tillfälliga utskott, till det antal som finnes vara av nöden.»

Historik.

Stadgandet om de tillfälliga utskotten, infört i riksdagsordningens 37 §, 3 mom. erhöi följande avfattning: »Därest i någondera kammaren fråga väckes, som icke tillhör förenämnda utskotts behandling, men är av beskaffenhet, att utskotts yttrande däröver erfordras, skall för frågans beredande ett tillfälligt utskott, bestående av så många ledamöter, som kammaren nödigt aktar, inom kammaren tillsättas.»

Snart framställdes emellertid yrkanden, att den nyhet — kammarutskott jämte förutvarande riksdagsutskott — som införts i vår konstitutionella rätt, måtte därifrån avlägsnas.

Sålunda väcktes vid 1869 års riksdag inom andra kammaren en motion av herr G. Bjerkander åsyftande att de tillfälliga utskotten skulle vara gemensamma för riksdagens bägge kamrar. Det i riksdagsordningen stadgade sättet för behandling av frågor, vilka ej tillhörde ständigt eller i dess ställe tillsatt särskilt utskotts handläggning, föranledde en icke obetydlig tidsutdräkt vid vissa frågors avgörande. Allmänna besvärs- och ekonomiutskottet som funnits under ständsriksdagarnas tid hade haft det företrädet framför de tillfälliga utskotten, att i detsamma deltog delegerade från hela riksförsamlingen, varigenom frågorna där kunde bli på en gång och icke behövde genomgå tvenne instanser. Genom de tillfälliga utskottens inträffade stundom det förhållande att samma fråga, därigenom att den blivit väckt i båda kamrarna, måste behandlas samtidigt i tvenne utskott, varigenom de mest stridiga förslag kunde erhållas.

1869 års
riksdag.

Konstitutionsutskottet kunde icke finna de olägenheter motionären antytt

såsom förenade med ordningen för ärendenas behandling i tillfälliga utskott vara av den vikt motionären velat tillmäta dem. Vad beträffade de befarade följderna av vissa frågors samtidiga behandling i två utskott hade erfarenheten givit vid handen, huru sådana olägenheter kunde utan grundlagsändring förekommas. Konstitutionsutskottet hemställde därför, att motionen måtte av riksdagen lämnas utan avseende. Detta blev också riksdagens beslut, fattat utan debatt i någondera kammaren.

1870 års
riksdag.

Vid påföljande års riksdag hade konstitutionsutskottet att slita en tvist mellan kamrarna angående det utskott till vilket ett ärende skulle hänvisas. I sitt utlåtande framhöll konstitutionsutskottet de fördelar som de tillfälliga utskotten medförde: omsorgsfullare utredning, möjligheten att låta ärendena handläggas av för varje fråga speciellt sakkunniga ledamöter samt den successiva behandlingen av ärendena, som vore ägnad att befordra deras behöriga utredning och förekomma förhastade beslut.

1880 års
riksdag.

Frågan om de tillfälliga utskottens utbytande mot ett ständigt utskott förekom ånyo genom motion vid 1880 års riksdag, väckt inom andra kammaren av herr Erik Westin. I denna motion föreslogs att i stället för de tillfälliga utskotten skulle vid riksdags början tillsättas ett av tjugofyra ledamöter bestående ständigt ekonomiutskott. Motionen var närmast föranledd av den meningsskiljaktighet, som vid åtskilliga riksdagar uppstått därom, huruvida motioner, som innehållit skrivelseförslag, bort överlämnas till ständigt eller tillfälligt utskott; första kammaren syntes hava för praxis att remittera sådana motioner till tillfälligt utskott, under det andra kammaren merendels toge hänsyn till beskaffenheten av det ämne, motionen berörde, och med denna uppfattning hänvisade skrivelseförslag jämväl till ständigt utskotts behandling. Benägenheten att få dylika motioner hänvisade till ständigt utskott, torde bero på föreställningen att en grundlig utredning av saken i allmänhet snarare vere att förvänta av ett ständigt än av ett tillfälligt utskott, en föreställning som ej saknade skäl, enär de ständiga utskottens sammansättning erbjöde lättare tillfälle till en sammanjämkning av meningarna och därigenom gjorde utsikten till vinnande av ett praktiskt resultat större.

I sitt över motionen avgivna utlåtande anförde konstitutionsutskottet: Den nya institutionen med tillfälliga utskott syntes ej rätt hava velat slå rot i våra förhållanden. En av de huvudsakligaste fördelar, man med tillfälliga utskott hoppats vinna, torde hava varit möjligheten att för utredning av varje särskild fråga kunna påräkna speciellt sakkunniga personers medverkan. För sådant ändamål hade lagstiftaren avsett att ett tillfälligt utskott skulle för varje särskild fråga eller åtminstone varje grupp av sammanhängande frågor tillsättas; att meningen varit sådan framginge otvetydigt av ordalagen i 37 § 3 mom. av riksdagsordningen. Praxis hade emellertid icke utvecklat denna tanke; redan den stora mängd motioner, som gemenligen plägat väckas vid varje riksdag, hade gjort ett förfaringssätt, sådant lagstiftaren syntes hava tänkt sig det, så gott som omöjligt. Följden härav hade blivit, att ej sällan tillfälliga utskott genom det betydliga antal olika ärenden, som kommit under deras behandling, erhållit karaktären av fasta eller ständiga utskott. Men

under sådana förhållanden syntes ett ständigt utskott med avseende å såväl sin sammansättning som sitt arbetssätt äga obestridliga fördelar framför de tillfälliga. I ett utskott, som vore sammansatt av ledamöter från bägge kamrarne, kunde, såsom motionären anmärkt, de olika meningarna lättare sammanjämkas och frågorna snarare bringas till lösning än i utskott, som valdes av blott den ena kammaren. Jämväl med hänsyn till det ringare antal ledamöter, varav de tillfälliga utskotten bestode, syntes de erbjuda mindre säkerhet för frågornas noggranna skärskådande från olika synpunkter.

Emot återinförande av ett ständigt utskott i stället för de tillfälliga talade visserligen fortfarande vad som utgjorde den förnämsta anledningen till avskaffandet av det forna besvärs- och ekonomiutskottet, nämligen svårigheten för ett enda utskott att behandla alla de olikartade frågor, som skulle komma att dit hänvisas. Härvid kunde dock erinras, att denna olägenhet knappast kunde sägas vara i betydligare grad hävd genom förfaringssättet med tillfälliga utskott, då gemenligen ett ringa antal dylika utskott tillsattes och dessa finge till sig hänvisade de till ständigt utskott icke hörande frågor, som väckts eller under fortgången av riksdagens sammanvaro kunde väckas. Om, såsom motionären påpekat, i det ständiga utskott, som skulle ersätta de tillfälliga, insattes ett tillräckligt antal ledamöter, vilka till underlättande av arbetet ägde att ordna sig på särskilda avdelningar, syntes man icke böra befara, att detta skulle bliva överväldigande för utskottet.

Då således motionärens förslag icke syntes böra giva anledning till några betänkligheter av vikt, men däremot medförde ej oväsentliga fördelar, varibland utom de redan anförda borde räknas förenklingen i formen för frågornas avgörande inom kamrarne, hade utskottet ansett sig böra understödja detsamma och detta så mycket hellre som förslaget innebure, ej införande av någon ny form för riksdagsarbetet, utan allenast ett återupptagande av en gammal och länge prövad institution. Utskottet hemställde, att riksdagen med bifall till syftet av herr Westins ifrågavarande motion ville antaga att vila till grundlagsenlig behandling ett av utskottet upprättat förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i regeringsformen och riksdagsordningen, enligt vilket ett ekonomiutskott, bestående av tjugofyra ledamöter, skulle vid varje riksdag tillsättas med uppgift att meddela utlåtande över dit från kamrarne hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av lagar och författningar, som rörde rikets allmänna hushållning, ävensom om grunderna för allmänna inrättningar av alla slag, så ock övriga inom riksdagen väckta frågor, vilka icke vore av beskaffenhet att tillhöra handläggning av annat ständigt utskott, ej heller tillfälligt (d. v. s. för behandling av en kammares enskilda angelägenheter tillsatt) utskott.

Mot utskottets hemställan hade sex av dess ledamöter reserverat sig, yrkande avslag å motionen.

Under överläggningen i kamrarne framhölls mot förslaget av herr Carl Ifvarsson i andra kammaren, att de av utskottet föreslagna grundlagsändringarna skulle, om de bleve antagna, motverka att riksdagen inom en icke allt för långt avlägsen framtid finge laglig rätt att deltaga jämväl i den ekonomiska

lagstiftningen och av herr Johan Sjöberg i samma kammare, att de tillfälliga utskotten vore lämpliga utbildningsanstalter för yngre riksdagsmän. För förslaget uppträdde bland andra herrar F. F. Carlson och friherre Louis de Geer i första kammaren. Den förre påpekade den stora fördel man hämtat av den gemensamma överläggningen i de gemensamma utskotten, en fördel som låge däri att den olika erfarenhet, som funnes inom de särskilda kamrarna, likasom den närmare kännedomen om stämningen inom kamrarna, gjort sig gällande icke blott vid själva kamrarnes beslut utan även vid den förberedande bearbetning, den utredning av varje ärende, som föreginge i utskottet; genom den sålunda uppkomna sammanjämkningen av åsikter hade vunnits en fast stödjepunkt för de båda kamrarnes överläggning och blivande beslut, som i hög grad underlättade deras arbeten. Friherre De Geer ansåg sig böra bekänna, att försöket att införa så beskaffade utskott, som i de flesta andra representationer begagnas, nämligen utskott bestående ensamt av ledamöter från den kammare som tillsatt utskottet, icke fullt motsvarat de förväntningar, som talaren för sin del fäst vid denna inrättning. Det vore alltid svårt att för frågornas beredning och behandling följa två olika system, så att vissa frågor hänvisades till ständigt och andra till tillfälligt utskott. Det ville synas som om allmänna meningens arbetade till enhet i detta fall och då det icke torde kunna sättas i fråga, att de ständiga utskotten skulle helt och hållet upphöra, bleve det en naturlig tanke att man i stället ifrågasatte de tillfälliga utskottens försvinnande.

För vinnande av en mindre, formell ändring i förslaget återremitterade första kammaren detsamma till konstitutionsutskottet, men andra kammaren förkastade detsamma, vadan frågan förföll.

1890 års
riksdag.

Den återkom vid 1890 års riksdag genom en motion i första kammaren av herr Fr. von Strokirch, vars förslag i det närmaste överensstämde med konstitutionsutskottets förslag år 1880. Med några mindre förändringar — däribland att antalet ledamöter i det föreslagna ekonomiutskottet sattes till 32 — tillstyrkte konstitutionsutskottet motionen. Häremot anmäldes reservation av herr H. L. Rydin, som yrkade avslag å utskottets förslag. De tillfälliga utskotten hade handlagt många stora frågor, t. ex. fattigvårds-, undervisnings- och arbetarfrågorna. Felen i organisationen, huvudsakligen beroende på oriktig praxis, kunde avhjälpas om de konfidentiella sammanträdena mellan kamrarnas tillfälliga utskott bleve officiella. Ekonomiutskottets brister vore större. Dess medlemmar, utsedda innan motionerna blivit kända, kunde ej vara sakkunniga; den föreslagna fördelningen på avdelningar skulle medföra tidsförlust och brist på kontinuitet. Gränsen mellan utskotten bleve snarare otydligare än tydligare genom förändringen; remiss till annat ständigt utskott skulle säkerligen eftersträvas lika ivrigt som förut och tvister uppstå beträffande skrivelseförslag, som väckts efter den vanliga motionstidens slut. Ekonomiutskottet skulle under sådana förhållanden bliva den sump, vari man kastade alla motioner, som ej vore tydliga lag- eller statsregleringsfrågor. Det föreslagna ekonomiutskottet skulle snarare öka än minska meningsstriderna i avseende på utskottsremiss; det skulle snarare lämna sämre än bättre utredning.

gar; dess fördelar kunde vinnas genom bättre praxis; förslaget berövade kammaren rätten att vägra remiss och ordna beredningen efter eget tycke.

Till herr Rydins åsikt anslöto sig vid överläggningen i kamrarna, bland andra, i första kammaren herrar R. Törnebladh, A. N. Sundberg och P. A. Bergström samt i andra kammaren herrar A. P. Danielson och Hans Andersson i Nöbbelöf. För utskottets förslag uppträdde i första kammaren herrar O. Bergius, P. von Ehrenheim, O. Björnstjerna och O. Alin m. fl. samt i andra kammaren herr Ivar Månsson i Trää m. fl. Herr Alin påpekade i sitt anförande hurusom ett ständigt utskott i flera fall vore mera ägnat att betrygga kontinuiteten i en frågas behandling än de tillfälliga utskotten. Från ståndsriksdagarnes tid hade man mer än ett exempel på att viktiga genom enskild motion väckta frågor behandlats av ekonomiutskottet och då frågan återkommit i form av kungl. proposition behandlats av samma utskott; av tillfälligt utskott behandlade frågor som på samma sätt återkomme, lämnades till ständigt utskott, där det vore beroende på en ren tillfällighet om ledamöter funnes, som varit med om frågans första utskottsbehandling.

Utskottets förslag bifölls i första men avslogs i andra kammaren.

År 1899 väckte herr A. V. Ljungman motion i andra kammaren om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen. Vid denna motion var fogat ett utkast, innehållande antydningar till åtskilliga grundlagsändringar, som vid en blivande allmän revision av grundlagarnas stadganden borde tagas i övervägande.

1899 års
riksdag.

Detta utkast innehöll i fråga om riksdagsutskott, att några tillfälliga sådana icke skulle tillsättas och att de ständiga utskottens antal skulle ökas till 9, bland dessa två ekonomiutskott, av vilka det första skulle bestå av 20 och det andra av 24 ledamöter. Ekonomiutskotten skulle, med viss fördelning sins emellan av ärendena, bereda alla från kamrarna till dem hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av de författningar, som enligt 89 § regeringsformen hörde under Konungens uteslutande lagstiftningsmakt och icke tillkomme annat utskotts handläggning, varjämte de skulle övertaga vissa ärenden från några av de förutvarande ständiga utskotten.

Motionen avstyrktes av konstitutionsutskottet och blev av riksdagen avslagen.

År 1900 väcktes i vardera kammaren en motion, berörande de tillfälliga utskotten.

1900 års
riksdag.

I första kammaren föreslog herr von Strokirch att, om i någondera kammaren frågor väcktes, som icke tillhörde de ordinarie utskottens behandling men vore av beskaffenhet att utskotts yttrande däröver erfordrades, ett tillfälligt utskott skulle tillsättas bestående av 36 ledamöter, av vilka vardera kammaren skulle välja halva antalet.

I motion inom andra kammaren anförde herr E. Hammarlund, att det måste anses som ett uppenbart missförhållande, att åtskilliga av riksdagens ledamöter vore särdeles strängt upptagna av utskottsarbete, under det att ett betydande antal hade litet eller intet att göra. Det huvudsakligaste utskottsarbetet försigginge i den svenska riksdagen inom delegationer, bestående av

ledamöter från båda kamrarna. Detta arbetssätt, som avveke från det i de flesta andra land vanliga, vore hos oss härdvunnet, och det hade så ingått i våra parlamentariska vanor, att någon ändring däri nog icke komme att ifrågasättas. Tvärtom talade många skäl för att vad som gällde om de mera viktiga utskotten, de ständiga och särskilda, borde vinna tillämpning på samtliga riksdagsutskott. Om de tillfälliga utskotten hade blivit sagt, att de i allmänhet lämnat en god utredning av ärendena. Men det torde ej kunna nekas, att resultatet i allmänhet blivit skäligen magert. Personligt samarbete mellan ledamöter från de båda kamrarna kunde i fråga om dessa ärendens beredning ej annat än undantagsvis — och då under så att säga självtagna former — komma till stånd, vadan ock sammanjämkning av skilda meningar vore svårare än i fråga om de ärenden, vilka ginge till ständigt utskott. Under det att motionerna kastades från den ena kammaren till den andra, från det ena tillfälliga utskottet till det andra, hände ej sällan att det hela sletes sönder. Med kännedom om svårigheten att komma till ett positivt resultat, då en fråga hänskötes till tillfälligt utskott, sökte ock motionärer ej sällan undvika att få sina förslag hänvisade till sådant utskott. Detta kunde ske på flera sätt; det mest vanliga vore som bekant att hänga vid det egentliga förslaget en begäran om ett litet anslag för utredning eller dylikt. Under senare tiden hade ock en viss tendens gjort sig gällande i syfte att särskilt till stats- och lagutskotten överflytta en del motioner om skrivelseförslag, vilka förut pläгат handläggas av tillfälligt utskott. Någon bot för de överklagade missförhållandena rådde man icke genom att tillsätta ett tillfälligt utskott, bestående av icke mindre än 36 ledamöter, som skulle utreda ärenden av så olika beskaffenhet som t. ex. latinfrågan och om kontroll över gödningsämnen, anteckningar i dopboken och om grunderna för befordran till major, maltdrycksförordningen och hästavelns befrämjande o. s. v. Om på sätt motionären tänkt sig de ständiga utskotten bleve uppdelade på flera, kunde lämpligen till dem remitteras även åtskilliga av de ärenden som plägade hänvisas till tillfälliga utskott; detta gällde sådana frågor, som vore besläktade med dem, vilka redan förut behandlades i de ständiga utskotten. Och för utredning av återstående ärenden, som plägade hänvisas till tillfälliga utskott, kunde man tänka sig ett eller två ständiga utskott. För genomförande av en dylik reform krävdes dock, att man övergäve den formella indelningen, då det gällde bestämma till vilket utskott ett ärende skulle hänvisas och i stället tillgrepe en mera reell indelning. Den gällande synpunkten, om ärendet hörde under Konungens administrativa lagstiftning eller icke, ledde till besynnerliga konsekvenser. Så skulle t. ex. frågor angående skolrådets sammansättning behandlas av lagutskottet, under det frågor rörande skolrådets åligganden hänvisades till tillfälliga utskott. Ärenden angående dövstum- eller blindundervisningen hörde under lagutskottets handläggning, medan det tillkomme tillfälligt utskott att yttra sig i frågor, som anginge folkskoleundervisningen.

Herr Hammarlund föreslog borttagande ur riksdagsordningen av alla bestämmelser om tillfälliga utskott, de ständiga utskotten borde vara ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett riksgäldsutskott, ett tullutskott, ett bevill-

ningsutskott, ett bankoutskott, ett lagutskott, ett kommunalutskott, ett socialpolitiskt utskott och ett ekonomiutskott. Sistnämnda utskott skulle behandla de frågor som icke kunde inordnas under de övriga ständiga utskotten.

Konstitutionsutskottet hemställde, med anledning av de väckta motionerna, om delning av lagutskottet i två utskott, första lagutskottet och andra lagutskottet, samt att särskilt utskott skulle kunna tillsättas icke blott för ärende som tillhörde ständigt utskott utan även för frågor som annars skulle hänvisas till tillfälligt utskott.

Motionerna och de av konstitutionsutskottet gjorda förslagen avstogs av riksdagen.

En av Kungl. Maj:t år 1907 tillsatt kommitté för utredning om åtgärder till beredande av lättnad i riksdagens arbete, hade föreslagit bland annat inrättande av ett utskott för jordbruksfrågor och vissa ändringar beträffande de ständiga utskottens verksamhetsområden, men avstyrkt de tillfälliga utskottens ersättande med ständiga. Synnerligen stora svårigheter skulle möta för fördelning av ärendena mellan nyinrättade ständiga utskott. Dessa svårigheter komme att bli så mycket större, som det bleve nödvändigt att avgränsa dessa nya ständiga utskotts verksamhetsområden icke blott sinsemellan utan även gentemot de förutvarande ständiga utskotten. Att ärendenas beredning i ständigt utskott vore mera ägnat att befördra en snabb lösning av frågorna vore visserligen sant, men i många fall vore de frågor som handlades av tillfälligt utskott, icke av den beskaffenhet att de krävde ett så snabbt och direkt avgörande, som frågor behandlade av ständigt utskott. Och då huvudsaken vore att ärendena erhöle en noggrann och allsidig prövning, innebure den omständigheten att sammanjämkning av olika beslut vore svårare att åstadkomma i avseende å frågor, som handlagts av tillfälligt utskott, icke någon synnerlig olägenhet för riksdagen. Omogna förslag kunde lätt bortsovras av den kammare, i vilken de först väcktes, och medkammaren därigenom besparas arbetet att med dem taga befattning.

Det vore vidare olämpligt att återuppliva en på grund av långvarig erfarenhet utdömd institution och de skäl, vilka föranledde allmänna besvärsoch ekonomiutskottets avskaffande och de tillfälliga utskottens inrättande, ägde fortfarande giltighet. Härtill komme att detta system vore särskilt lämpligt med hänsyn till andra kammaren med dess större ledamotsantal. Då nämligen uti denna kammare väcktes ett betydligt större antal motioner i ämnen, som tillhörde tillfälligt utskott, än i första kammaren, kunde de ledamöter, som icke erhållit plats i de ständiga utskotten, tagas i anspråk för ifrågavarande motioners utredning. Vid sådant förhållande och då man icke borde övergiva en prövad form för riksdagsärendenas behandling, vid vilkens begagnande riksdagens ledamöter vunnit allt mera vana och erfarenhet, såframt det icke kunde med säkerhet påvisas, att en annan anordning erbjöde väsentligt större fördelar, hade kommitterade funnit det vara med klok föränsksamhet mest överensstämmande att icke föreslå någon förändring med avseende å de tillfälliga utskotten.

1907 års
kommitté.

Till kommitténs hemställan i detta avseende anslöt sig sedermera en år 1916 tillsatt kommitté för beredande av lättnad i riksdagens arbete.

1908 års
riksdag.

Det av 1907 års kommitté gjorda förslag framlades i så gott som oförändrat skick i regeringsproposition till 1908 års riksdag, som biföll vad däri föreslagits om inrättande av ett jordbruksutskott och om ändringar beträffande de ständiga utskottens verksamhetsområden. Vid samma riksdag väckte herr Hammarlund inom andra kammaren en motion, däri han yrkade upphävande av de tillfälliga utskotten och inrättande, utöver det i propositionen föreslagna utskottet för jordbruksärenden, av ytterligare två nya ständiga utskott: ett kommunalutskott, vartill borde sammanföras alla ärenden rörande såväl den borgerliga som den kyrkliga kommunen, och ett allmänt utskott, som skulle hava att behandla ämnen, vilka ej kunde hänföras till annat ständigt utskott.

Konstitutionsutskottet, som icke ansåg varken tillrådligt eller välbetänkt att avskaffa de tillfälliga utskotten, avstyrkte herr Hammarlunds motion, vilken även blev av riksdagen avslagen.

Vid samma års riksdag avslogs en av herr C. Lindhagen inom andra kammaren väckt motion, att vardera kammaren skulle till de för kamrarna gemensamma utskott välja ledamöter i förhållande till antalet ledamöter inom kammaren.

1913 års
riksdag.

I en interpellationsdebatt år 1913 i andra kammaren angående bl. a. vilka åtgärder regeringen ämnade vidtaga för att för framtiden medverka till ett tillgodoseende av riksdagens rätt och plikt att omsorgsfullt granska och noggrant överväga varje på dess prövning ankommande spörsmål uttalade interpellanten herr V. Rydén, att det vore önskvärt, om man i stället för de tillfälliga utskotten kunde upprätta ständiga utskott, som toge de frågor om hand, vilka brukade hänvisas till tillfälliga utskott. Herr C. Hildebrand ansåg, att det skulle vara till fromma för riksdagen och för ett gott riksdagsarbete att i stället för alla de tillfälliga utskotten få t. ex. ett stort ständigt utskott; till detta som skulle arbeta på avdelningar, borde alla de förslag remitteras, som icke skulle gå till de andra utskotten. Herr N. Edén menade däremot, att de tillfälliga utskottens ersättande med ett enda stort utskott skulle innebära en återgång till en ordning, som en gång varit prövad i den svenska riksdagen och befunnen så olämplig som gärna vore möjligt. Det allmänna besvärs- och ekonomiutskottet, som varit ett slags avstjälpningsplats för ärenden, vilka icke gingo till de andra ständiga utskotten, hade varit föremål för så mycken kritik, fått över sig så mycket sarkasmer, varit så illa sett i fråga om ärendenas behandling i riksdagen som intet annat utskott.

Uttalanden i samma riktning gjordes vid en interpellationsdebatt i andra kammaren år 1916.

1914—1916
års riksdagar.

Vid 1914 års B-riksdag samt vid 1915 och 1916 års riksdagar framlades i andra kammaren av herr Molin i Dombäcksmark motioner, som avsågo en genomgripande reform av riksdagens utskottsväsen. De i dessa motioner framkomna förslagen motiverades med nödvändigheten att åstadkomma en förbättrad organisation av riksdagsarbetet och med behovet att begränsa riks-

dagens arbetstid. Motionären föreslog i detta syfte en ökning av de ständiga utskottens antal — i 1914 års motion till tolv, i 1915 och 1916 års motioner till femton — varjämte tillfälliga utskott endast i extraordinära fall skulle komma i fråga. I de ständiga utskotten skulle vidare ingå ett mindre antal ledamöter från första än från andra kammaren.

Samtliga dessa motioner avstyrktes av konstitutionsutskottet och blevo av kamrarna avslagna. Utskottet erkände visserligen nödvändigheten av åtgärder i motionernas syfte men ansåg motionärens förslag otjänliga som utgångspunkter för en omorganisation och framhöll särskilt, att en fullständig omläggning av de hävdvunna metoderna för riksdagsärendenas beredning icke borde ifrågakomma. En reform måste anknytas till det bestående systemet.

Den s. k. kassaförlagskommittén framhöll i en den 3 oktober 1919 till chefen för finansdepartementet avläten skrivelse, att ur synpunkten av snabb budgetbehandling utskottsarbetet inom riksdagen borde ordnas på sådant sätt, att de olika delarna av statsverkspropositionen snarast möjligt upptogs till behandling och avgörande. För vinnande av detta mål kunde olika utvägar tänkas. En vore att dela upp statsverkspropositionen på flera utskott. En förutsättning för en dylik omläggning vore dock, att ett särskilt budgetutskott inrättades med huvuduppgift att sammanhålla budgetbehandlingen.

Den av kassaförlagskommittén framkastade tanken upptogs av budgetsårskommittén, som ansåg att för ernående av en snabb behandling av utgifterna det mest effektiva tillvägagångssättet vore, att varje departements budgetsärenden förbereddes av ett för detta departement ensamt avsett utskott, dock att ärenden rörande utrikes- och handelsdepartementen syntes kunna sammanföras inom ett utskott. Till dessa utskott skulle även kunna hänskjutas andra ärenden än rena anslagsfrågor, i första hand åtskilliga av de frågor, som handlades av tillfälliga utskott. Det kunde nämligen med skäl sättas i fråga, om det vore lämpligt att samma ärende på olika stadier handlades av olika utskott, av tillfälligt utskott, då det gällde initiativ till en utredning, och av ständigt utskott, då det gällde genomförandet av det förslag, vartill utredningen slutligen föranlett. En uppdelning av statsregleringen på flera utskott borde dock icke äga rum, utan att samtidigt åtgärder träffades för att bevara enheten i statsregleringen och för att hindra att särintressena inom de olika utskotten gjorde sig allt för starkt gällande. Detta kunde lämpligen ske genom att samtliga utskottsförslag i budgetfrågor underställdes en särskild överprövning av en allmän finansdelegation inom riksdagen.

År 1921 föreslog herr Lindhagen i en inom första kammaren väckt motion, att riksdagen skulle besluta eller hos regeringen begära förslag till sådana ändringar i grundlagarna att de tillfälliga utskotten upphävdes och en återgång skedde till 1810 års riksdagsordnings grundsats, enligt vilken alla allmänna ärenden borde beredas av utskott, gemensamma för de båda kamrarna, och komma till avgörande samtidigt i båda kamrarna.

Konstitutionsutskottet medgav att man icke helt vunnit den anpassning av utskottens antal och sammansättning efter föreliggande frågor, som man vid de tillfälliga utskottens inrättande avsett. Enligt utskottets mening talade

Kassaförlagskommittén och budgetårskommittén.

1921 års riksdag.

dock ur synpunkten av en god beredning av ärendena övervägande skäl för bibehållande av de tillfälliga utskotten. Stora svårigheter mötte mot dessas ersättande av ett eller flera ständiga utskott. Det betydande antal ärenden av synnerligen skiftande beskaffenhet, som tillhörde de tillfälliga utskotten, syntes icke lämpligen kunna hänföras till ett enda ständigt utskott, vars kompetensområde tydligen skulle komma att sakna varje enhetlighet. Även mot de tillfälliga utskottens ersättande med flera ständiga utskott talade vägnande skäl. Sålunda skulle det möta svårigheter att fastställa någon rationell grund för fördelningen mellan dessa utskott av hithörande, ytterst olikartade ärenden. Dessa svårigheter bleve så mycket större, som det bleve nödvändigt att avgränsa de nya utskottens verksamhetsområden även gentemot de förutvarande ständiga utskotten.

I fråga om den tillfälliga utskottsorganisationens lämplighet ur synpunkten av riksdagsarbetets snabba fortgång betonade utskottet liksom 1907 års kommitté fördelen av att en del förslag kunde bortsovrans i den kammare där de först väckts, varigenom medkammaren besparades arbetet att med dem taga befattning.

Ett viktigt skäl för de tillfälliga utskottens bibehållande låge även däri, att genom desamma garanterades att så gott som samtliga riksdagens ledamöter finge tillfälle att deltaga i utskottsarbetet. Om de tillfälliga utskotten ersattes av ständiga, skulle följden bliva, att en stor del av andra kammarens ledamöter utestängdes från allt deltagande i utskottsarbetet, vilket vore menligt för riksdagsmännens kännedom om och intresse för riksdagsarbetet.

De bägge kamrarna biföllo utskottets hemställan om avslag å motionen.

1922 års
riksdag.

Vid 1922 års riksdag väcktes inom första kammaren två motioner, den ena av herr K. G. Westman m. fl., den andra av herr E. Thulin, om enhetlig och planmässig budgetbehandling inom riksdagen. Den senare motionen avsåg jämväl avskaffande av de tillfälliga utskotten. Konstitutionsutskottet tillstyrkte — efter överläggning med representanter från övriga ständiga utskott — avlåtande till Kungl. Maj:t av skrivelse om utredning rörande åtgärder för vinnande av ökad planmässighet i riksdagens arbete, men riksdagen avslög denna hemställan.

1928 års
riksdag.

Vid 1928 års riksdag väckte herr O. Osberg inom andra kammaren en motion åsyftande de tillfälliga utskottens ersättande med ständiga. De ständiga utskottens antal borde ökas till 10 à 11 med rätt för kamrarna att fortfarande tillsätta särskilda utskott för behandling av särskilt viktiga frågor. Man kunde tänka sig ett ständigt utskott i stället för varje avdelning av statsutskottet med namn efter de ärenden, som behandlades på avdelningarna, t. ex. försvarsutskott, undervisningsutskott, socialutskott och kommunikationsutskott. Varje utskott, som hade anslagsfrågor till behandling, kunde inom sig utse ett par finansdelegerade, som med gemensam kamrer hade till uppgift att under riksdagsarbetets gång övervaka budgetläget. Denna finansdelegation kunde utöva den funktion, som enligt § 39 riksdagsordningen tillkommer statsutskottet och gemensamt med bevillningsutskottet verkställa budgetbehandlingen. Hur en omläggning än skedde, borde utrymme beredas i de stän-

diga utskotten åt alla riksdagens ledamöter, antingen som ordinarie eller suppleanter.

Vid samma riksdag föreslog herr E. Hage i motion inom andra kammaren, att riksdagen måtte fatta beslut därom, att motioner vilka uteslutande utmynnade i ett yrkande om utredning, skulle för förberedande behandling remitteras till tillfälligt utskott.

I sitt över motionerna avgivna utlåtande hemställde konstitutionsutskottet — med reservation av fem ledamöter av detsamma — att riksdagen ville i skrift till Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av utredning rörande erforderliga ändringar i gällande bestämmelser om utskottens sammansättning och arbetsuppgifter ävensom i samband därmed, rörande de åtgärder i övrigt, som kunde vara ägnade att främja en sund utveckling av riksdagens arbetsformer.

Andra kammaren biföll men första kammaren avskog utskottets hemställan.

Allmänna besvärs- och ekonomiutskottet skulle enligt § 34 av 1810 års riksdagsordning — 1810 med men sedan 1815 utan initiativrätt — behandla »frågor om förändring, förklaring och upphävande av lagar och författningar, som rikets allmänna hushållning röra; om sådana nya lagars stiftande och om grunderna för allmänna inrättningar av alla slag, evad de röra uppfostrings- och undervisningsverken, allmänna fattigvården, lanthushållningen, bergverken m. m.», dock med det undantag, att om Konungen ville avgöra ett sådant ärende med ständerna frågan skulle behandlas såsom lagfråga, d. v. s. beredas i lagutskottet. Frukten hos ständerna att genom remiss till ekonomiutskottet på förhand binda sig till att anse en fråga såsom tillhörande Konungens avgörande utan riksdagens medbestämmande föranledde ett tillägg till berörda §. »Vilja riksens ständer hellre än att tillsätta flera utskott, remittera sådana mål, som till visst utskott icke höra, antingen till allmänna besvärs- och ekonomiutskottet eller till något av de övriga förut tillsatta utskott, skall detta vara tillåtet och icke inverka på ständernas beslutanderätt i frågan.»

De tillfälliga utskottens kompetensområden.

För de tillfälliga utskott, som 1866 års riksdagsordning skapade, är i grundlagen kompetensen bestämd rent negativt. Intet visst slag av frågor är till dem hänvisad. Riksdagsordningen säger endast att frågor som icke tillhöra ständiga (eller särskilda) utskotts behandling men kräva beredning i utskott, skola hänvisas till tillfälligt utskott. Rätten att till ständiga utskott hänvisa frågor, som ej rätteligen hörde till dessa, och rätten att utse gemensamma utskott utöver de i grundlagen omnämnda blevo genom den nya riksdagsordningen upphävida.

Under de första åren efter representationsförändringen blevo till tillfälliga utskott hänvisade frågor rörande den ekonomiska och administrativa lagstiftningen och — dock icke undantagslöst — skrivelseförslag även i andra frågor. På 1870-talet började andra kammaren tillämpa den praxis att sända skrivelseförslag till det ständiga utskott, som skulle haft att förbereda ett riksdagens beslut i frågan; första kammaren däremot — ehuru ej konstant — tillsatte tillfälliga utskott för skrivelseförslag. Utgick ärendet då från för-

sta kammaren, som efter beredning i tillfälligt utskott fattade beslut och meddelade det till andra kammaren, avtog denna kammare utan vidare hela förslaget såsom ej lagenligt behandlat. Detta blev resultatet med två skrivelseförslag om lagändring 1876 och 1878 (ang. resp. konkurslagen och äktenskapsskillnad); i andra kammaren yttrades oemotsagt, att kammaren borde avslå alla från första kammaren utgångna skrivelseförslag i lagfrågor, som behandlats i tillfälligt utskott.

Från 1880 är att anteckna ett utlåtande av konstitutionsutskottet om behandling av skrivelseförslag angående lagändringar. Utskottet förklarade, dock med reservation av dess förstakammarledamöter, att *formen* icke skulle vara avgörande, utan *inhållet*, d. v. s. utskottet gav andra kammarens praxis rätt.

På 1890-talet började också första kammaren remittera skrivelseförslag med hänsyn till de ämnen de beröra. Praxis har sålunda utvecklats sig därhän, att kamrarna utan större meningsskiljaktighet till ständiga utskott remittera skrivelseförslag i ärenden, där förslag till riksdagens beslut borde beredas i dessa utskott.

Särskilt gäller detta lagutskotten, vilket dock icke utesluter, att emellanåt *formen* och icke *inhållet* blivit bestämmande för remissen till utskott; tillfälliga utskott ha vid flera tillfällen under de senare åren behandlat frågor — ang. värnpliktsförhållanden, nöjesskatt, motortrafik, pensionsförsäkring m. m. — vilka om *inhållet* varit avgörande bort hänvisas till lagutskott.

Med statsutskottets egentliga uppgift — nästföljande års statsreglering — ha skrivelseförslagen föga gemensamt. Också förklarade konstitutionsutskottet år 1873 att skrivelseförslag om ny organisation av justitierevisionen ej tillhörde statsutskottet, emedan dess antagande ej kunde få inflytande på årets statsreglering. År 1876 voro kamrarna ense om att från statsutskottet till tillfälligt utskott flytta en motion, som gällde riksdagens beslut i en fråga, där densamma hade medbeslutanderätt — förhöjning av reseersättning — på det angivna skäl, att den ej berörde årets statsreglering. Denna synpunkt gjorde sig emellertid icke gällande då första kammaren till statsutskottet remitterade, år 1907 motion angående skrivelse till Konungen med begäran om framläggande av förslag rörande försäkring av värnpliktiga under fredstid och år 1917 skrivelseförslag angående utredning rörande anskaffande av isbrytare för uppehållande av seglationen å Vänerne. Vid bägge tillfällena överlämnade andra kammaren lika lydande motioner till tillfälliga utskott.

Då vissa lagfrågor från och med år 1909 överlämnades till jordbruksutskottet, kunde man ha väntat, att den praxis i fråga om skrivelseförslag, som utbildats beträffande förhållandet mellan lagutskotten och de tillfälliga utskotten, skulle fått tillämpning även med avseende på skrivelseförslag i jordbruksfrågor. Så blev dock icke förhållandet. I en del fall ha skrivelseförslag överlämnats till jordbruksutskottet, i andra ha förslag med enahanda innebörd hänvisats till tillfälliga utskott. År 1916 överlämnade andra kammaren till jordbruksutskottet men åren 1918 och 1919 till tillfälliga utskott frågor om åtgärder för jordbrukets främjande. Förslag om utredning rörande jordbrukets

produktionskostnader hänvisades år 1920 till jordbruksutskottet men åren 1921 och 1922 till tillfälliga utskott. År 1921 hänsköt första kammaren till tillfälligt utskott men andra kammaren till jordbruksutskottet förslag om skydd för vissa sjöfåglars ägg. Frågor om skydd mot skadegörelse å ungskog handlades år 1924 av jordbruksutskottet men åren 1927 och 1928 av tillfälliga utskott. År 1924 behandlade tillfälligt utskott ett och jordbruksutskottet två förslag rörande rättvisare fördelning av bördorna för vägunderhållet på landet.

Även andra exempel på vacklande praxis kunna anföras. Frågor om skiftesväsendet och den statsunderstödda egnahemsverksamheten ha vid vissa riksdagar behandlats av andra lagutskottet, vid andra av jordbruksutskottet. År 1920 hänvisades av väckta förslag om ersättning till speceri- och diversehandlande för mistning av rättigheten att sälja vin ett till statsutskottet, ett till bevillningsutskottet och ett till tillfälligt utskott. Sulfitsprens utnyttjande som motorbränsle behandlades år 1923 av tillfälligt utskott, år 1924 av bevillningsutskottet. Motioner om utskänkning i riksdagshuset hänvisades åren 1920 och 1923 till tillfälligt utskott, år 1924 till bankoutskottet. År 1928 väcktes två motioner om ordnande av trakten kring riksdagshuset; en hänvisades till bankoutskottet, en till tillfälligt utskott.

Utom skrivelseförslag ha även frågor om s. k. blandade lagar, d. v. s. sådana författningar, där vissa delar tillhöra konungens men andra delar konungens och riksdagens gemensamma lagstiftningsmakt, förorsakat tvekan huruvida deras beredning bör tillkomma ständigt eller tillfälligt utskott. Vid 1867 års riksdag hade friherre De Geer ett uttalande i frågan: »En väckt fråga av så beskaffat innehåll, att en del därav faller inom området för ett ständigt utskotts verksamhet, men en del tillhör tillfälligt utskott, måste efter min uppfattning remitteras till ständigt utskott och får icke remitteras till ett tillfälligt.» Denna uppfattning synes icke ha varit delad av 1870 års konstitutionsutskott men har emellertid trängt igenom.¹

De skäl för de tillfälliga utskottens avlägsnande ur det svenska riksdagsskicket, vilka anförts, voro, såsom av det föregående framgår, att den speciella sakkunskap i de olika frågorna, vilken skulle bliva dem tillförsäkrad genom behandling i dessa utskott, icke blivit dem tillförd; att om i stället för de tillfälliga utskotten ständiga utskott inrättades större möjlighet skulle vinnas att genom tillgodogörande av erfarenheten från båda kamrarna och sammanjämkning mellan de skiftande meningarna vinna praktiska resultat samt att, då frågor bleve i olika skeden behandlade av samma utskott, större kontinuitet vid deras utredning skulle ernås. Vidare har påpekats det oegentliga däri att vid organiseringen av riksdagens utskott två olika system tillämpades — *det ena* med samfärd beredning av representanter från båda kamrarna, med samtidig

Förslag.

¹ Jfr E. Heckscher. Tillfälliga Utskott, i Statsvetenskaplig Tidskrift 1902; R. Essén. Den svenska riksdagens tillfälliga utskott, Stm 1918; och A. Brusewitz. De tillfälliga utskottens ställning inom det svenska utskottsväsendet, i Statsvetenskaplig Tidskrift 1920; ur vilka avhandlingar jag hämtat vissa i denna avdelning förekommande uppgifter och uttalanden.

behandling i dessa av utskottens utlåtanden och med jämförelsevis lätt sammanjämkning av kamrarnas eventuellt olika beslut och *det andra* med beredning var för sig genom kammarutskott, oftast icke samtidig föredragning i kamrarna av dessa utskotts betänkanden och merendels med avsevärda svårigheter att åstadkomma sammanjämkning mellan divergerande kammarbeslut.

Å andra sidan har anförts, att svårighet skulle komma att föreligga för *ett*, i stället för de tillfälliga utskotten inrättat, nytt ständigt utskott att behandla alla de olikartade frågor som bleve till detsamma hänvisade, och att, om flera nya ständiga utskott inrättades, det bleve svårt att fördela ävendena mellan dessa. Vidare har tidigare såsom skäl för behållande av de tillfälliga utskotten framhållits deras betydelse för utbildning av yngre riksdagsledamöter.

Sedan de tillfälliga utskotten år 1911 medgivits rätt att anställa sekreterare, torde sistnämnda skäl icke vidare kunna åberopas.

Däremot är det otvivelaktigt riktigt att, om ett enda ständigt utskott inrättas i stället för de nuvarande tillfälliga, den olikartade beskaffenheten av de frågor, som detta utskott finge att behandla, skulle menligt inverka på utskottets arbete och värdet av detsamma. Enahanda invändning kan, om också icke med samma styrka, göras mot inrättande av endast två nya utskott. Det synes därför ur synpunkten att kunna åstadkomma en rationell fördelning av de olika frågorna och även med hänsyn till önskvärdheten att större delen av kamrarnas ledamöter må kunna delta i utskottsarbete, att antalet nya gemensamma utskott bör sättas till tre.

Mellan dessa kunde ärendena fördelas sålunda:

Ett utskott, förslagsvis kallat Näringsutskottet, skulle omhändertaga näringsfrågor med undantag av sådana som beröra jordbruksnäringen, ävensom frågor om kommunikationer och andra frågor, som handläggas av kommunikationsdepartementet.

Det andra utskottet, som skulle kunna kallas Kulturutskottet, borde få till uppgift att bereda ecklesiastika och undervisningsfrågor, andra kulturella frågor samt frågor om hälsovård och sjukvård.

Till det tredje utskottet, benämnt Administrativutskottet, skulle hänvisas frågor om försvarsväsen, politi och statistik samt kamerala och övriga administrativa frågor.

Vissa frågor som varit behandlade av de äldre ständiga utskotten skulle alltså överföras till de nya utskotten; däremot kunna till de äldre utskotten hänskjutas en del ärenden, som hittills hänvisats till tillfälliga utskott.

Sålunda lär konstitutionsutskottet böra övertaga en del konstitutionella frågor och frågor om Nationernas förbund, som behandlats av tillfälliga utskott. Däremot synes konstitutionsutskottet kunna befrias från beredning av kommunala frågor.

Med avseende å statsutskottet torde någon förändring icke böra vidtagas. Visserligen ha vid flera tillfällen förslag väckts att ändra utskottsbehandlingen av budgetärenden. Meningarna ha dock icke stadgat sig, huruvida en sådan ändring bör vidtagas och än mindre hur denna ändring lämpligen borde

ske. Vid sådant förhållande lärer frågan om reform av budgetregleringen icke böra fördröja lösningen i övriga delar av frågan om organisation av riksdagens utskott.

I bevillningsutskottets uppgifter synas böra ingå frågor även om andra direkta skatter än bevillningar — grundskatter dock undantagna —, frågor angående uppbořdsväsendet, i den mån dessa icke tillkomma statsutskottet, samt alla frågor om rusdrycker, utom då det gäller utskänkning i riksdagshuset.

Till bankoutskottet skulle hänskjutas lagutskottsärenden angående bankväsen samt åtskilliga av tillfälliga utskott hittills behandlade frågor i samma ämne ävensom angående pensionering och riksdagshuset.

Från lagutskotten synas kunna avskiljas frågor om speciell handelslagstiftning, truster, gruvlagstiftning, patent, sjölagstiftning, elektrisk kraft, ansvar för järnvägs- och motordrift, kyrkliga förhållanden, abnormundervisning, litterär och konstnärlig äganderätt, hälsovård och sjukvård, värnplikt, granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, brandväsen, polisväsen samt vissa kamerala förhållanden ävensom frågor om skifte, renbete, stängelskyldighet och vattenlagstiftning. Hos nämnda utskott skulle kvarbliva huvudsakligen endast frågor om civil-, kriminal- och processlagstiftning samt i egentlig mening kallade sociala frågor, varjämte dessa utskott skulle övertaga från konstitutionsutskottet kommunala frågor och från tillfälliga utskott kommunala och sociala frågor.

Den nu gällande bestämmelsen att de båda lagutskotten må sines emellan fördela till lagutskott hänvisade ärenden torde i sammanhang härmed kunna upphävas och deras verksamhetsområden begränsas så att andra lagutskottet får att handlägga de sociala frågorna och första lagutskottet övriga frågor. Blir detta förslag bifallet torde dessa utskotts namn kunna ändras, första lagutskottets till lagutskottet och andra lagutskottets till socialutskottet.

Till jordbruksutskottet skulle läggas — utom ovannämnda av lagutskott för närvarande behandlade frågor om skifte m. m. — huvudsakligen åtskilliga av tillfälliga utskott hittills behandlade jordbruksärenden.

För att utröna huruvida svårigheter skulle möta för indelande efter reala grunder av de olika ärendena på nu befintliga och nyinrättade ständiga utskott har jag upprättat och som bilaga till denna motion fogat ett utkast rörande fördelning av de ärenden, vilka under åren 1919—1928 behandlades av lagutskott och tillfälliga utskott. Detta utkast gör icke anspråk på att innefatta en slutgiltig lösning av frågan, hur ärendena skola fördelas mellan utskotten, men jag har därmed sökt visa, att en begränsning av utskottens verksamhetsområden låter sig utan allt för stora svårigheter verkställas.

Av utkastet framgår att om under nämnda år hänvisning till utskott ägt rum enligt riktlinjerna i denna motion, följande förhållanden skulle ha förelegat.

Konstitutionsutskottet skulle utöver de utlåtanden utskottet avgav, haft att avlåta sådana i frågor som behandlades av tillfälliga utskott till ett antal av i årligt genomsnitt 3. Å andra sidan skulle överförandet till lagutskottet att bereda kommunala ärenden ha inneburit att konstitutionsutskottets arbetsbör-

da varit minskad med 9.9 utlåtanden för år. I det hela skulle minskningen sålunda ha utgjort i årligt medeltal 6.9 utlåtanden.

De av bevillningsutskottet och bankoutsottet avgivna utlåtanden skulle ha ökat med i årligt medeltal för det förra 5.1 och för det senare 1.1.

Första lagutskottet avlät under perioden i årligt medeltal 34 betänkanden.¹ Om de i denna motion föreslagna ändringar varit vidtagna, skulle antalet ha utgjort 25.1.

Andra lagutskottets under perioden avgivna utlåtanden utgjorde i årligt medeltal 34.5. Denna siffra skulle ha sjunkit till 26.7, om de i denna motion föreslagna bestämmelser varit gällande.

Under samma följd av år avlät jordbruksutskottet i medeltal årligen 77.6 utlåtanden. De föreslagna ändringarna skulle ha medfört en ökning av detta tal med 10. Härvidlag är dock att märka, att vid genomförande av en reform beträffande utskottsväsendet vissa frågor, exempelvis jordfrågor med social innebörd, torde tillföras annat utskott.

Om de föreslagna nya utskotten funnits under ifrågavarande tioårsperiod skulle de enligt utskottet haft att avgiva följande antal utlåtanden, i medeltal för år räknat:

Näringsutskottet 15.5,
Kulturutskottet 22.6 och
Administrativutskottet 16.3.

Varken den minskning i ärendenas antal, som skulle inträda för konstitutions-, lag- och socialutskotten eller den jämförelsevis ringa ökningen därav för bevillnings- och bankoutsottorna torde böra medföra någon ändring av antalet ledamöter i dessa utskott. Däremot synes den ökade arbetsbördan för jordbruksutskottet böra giva anledning till en ökning jämväl av dess ledamötsantal. Vart och ett av de nya ständiga utskotten torde lämpligen kunna erhålla lika många ledamöter som ett av de, med hänsyn till antalet ledamöter, mindre förutvarande ständiga utskotten.

Antalet ledamöter skulle sålunda bliva:

i konstitutionsutskottet	20,
i statsutskottet	24,
i bevillningsutskottet	20,
i bankoutsottet	16,
i lagutskottet	16,
i socialutskottet	16,
i jordbruksutskottet	24,
i näringsutskottet	16,
i kulturutskottet	16,
i administrativutskottet	16.

Summa 184.

Vardera kammaren skulle härav utse hälften eller 92 ledamöter. Att anta-

¹ Här liksom i fortsättningen äro undantagna utlåtanden rörande överlämnande till annat utskott av remitterade ärenden, utlåtanden med anledning av återremiss eller för att åstadkomma sammanjämkning ävensom betänkanden angående arvoden åt biträdande tjänstemän.

let utskottsledamöter är lika från första och från andra kammaren är en betydelsefull garanti för kamrarnas reala likställighet. Häri skulle en betänklighetsfull rubbning ske, om, på sätt föreslaget blivit, vardera kammaren skulle utse utskottsledamöter i proportion efter antalet ledamöter i kammaren.

Med frånräkning av talmännen, regeringsledamöter och några av de äldre riksdagsmännen, vilka av olika anledningar icke anses böra betungas med utskottsarbete, skulle i första kammaren finnas ett femtiotal och i andra kammaren 120 à 130 medlemmar vilka kunde tjänstgöra som suppleanter i utskotten. Plats kunde beredas åt alla eller de allra flesta; i andra kammaren genom tillsättande i varje utskott av suppleanter till ett antal med 2 eller 3 överstigande antalet medlemmar i utskottet.

Jag har ovan redogjort för de olika skäl, som anförts för avskaffande av institutionen med kammarutskott. Då denna institution inrättades, var meningen att tillfälligt utskott skulle tillsättas för utredning av visst bestämt ärende. Man kunde då haft anledning förmoda, att vid sådant utskotts tillsättande skulle, åtminstone i viss omfattning, vara att tillgå personer som i ärendet hade sakkunskap. Genom den starka stigningen av motionernas antal blev det nödigt att hos de tillfälliga utskotten hoppa ärenden av vitt skild natur; detta har gjort att den nödiga sakkunskapen icke blivit och icke kan i dessa utskott bli förädlad på sätt som ursprungligen var tänkt. Strävandet att vid utskottsbehandlingen tillgodogöra sig inom riksdagen sakkunskap synes bättre kunna tillgodoses genom en anordning, varigenom alla riksdagsärenden kunde fördelas mellan de olika utskotten efter deras reella innebörd utan att därvid tages i betraktande om de framburna förslagen innefatta ett utarbetat lagförslag eller en skrivelse. Då möjlighet härtill icke föreligger, om de tillfälliga utskotten bibehållas, synes häri ligga ett avgörande skäl för dessa utskotts avskaffande.

Ett annat skäl, av icke mindre vikt, är att den samverkan mellan bägge kamrarna, vilken förekommer vid ärendenas behandling i de ständiga utskotten, skulle, om den bleve tillämpad över hela linjen, säkerligen främja lösningen av de frågor, vilka nu hänskjutas till tillfälliga utskott.

Om den föreslagna reformen kommer till stånd, böra dock kamrarna fortfarande ha rätt att för sina enskilda ärenden tillsätta utskott med ledamöter utsedda endast av vederbörande kammare.

Med erinran till sist att i sammanhang med en reform sådan som den föreslagna bör tagas under övervägande frågan om tid för avgivande av motioner i riksdagen tillåter jag mig föreslå,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag beträffande upphävande av bestämmelserna om tillfälliga utskott och dessas ersättande med nya ständiga utskott, angående ärendenas fördelning mellan utskotten och angående de övriga åtgärder, vilka i sammanhang därmed må anses böra vidtagas.

Stockholm den 12 januari 1929.

Gustaf W. Roos.

Bilaga.

Utkast rörande fördelning mellan riksdagens utskott av frågor som under åren 1919—1928 behandlats av lagutskott och tillfälliga utskott.

L. 1 (första lagutskottet), L. 2 (andra lagutskottet) och T (tillfälligt utskott) angiva de utskott till vilka frågorna varit hänvisade.

Parentestecken utmärker att motionen blivit väckt jämväl i medkammaren.

Konstitutionsutskottet.

a.

Konstitutionella frågor.

- Statsrådsedens avskaffande 1921 M. I. 36; 1928 M. I. 229; T.
 Ordensväsendets avskaffande 1919. M. 2. 33; 1920. M. I. 4; T.
 Ändring i departementsstadgan 1928. M. II. 321; T.
 Kvinnors tillträde till civil statstjänst 1919. M. II. 129; T.
 Framläggande för varje riksdag av redogörelser för behandlingen under det förflutna året av till Kungl. Maj:t avlätna ännu ej behandlade riksdagskrivelser 1919. M. II. 98; T.
 Vissa angivanden å tryckta riksdagsmotioner 1921. M. I. 141; T.
 Ändringar i reglementariska föreskrifter för riksdagen 1920. M. I. 211; 1921. M. I. 194; 1925. M. I. 138, 185, 191; II. (259), 265, (267), 272; T.
 Partibeteckning å omröstningslistor vid öppen omröstning i riksdageen 1925. M. I. 197; T.
 Kontroll över kammarledamöternas närvaro vid riksdagens arbetsplena 1922. M. I. 32; (II. 68); T.
 Anslag till partigrupperna i riksdagen för avlönande av sekreterare 1919. M. II. 39; 1920. M. II. 212; T.
 Fria resor å landets järnvägar för riksdagens ledamöter 1925. M. I. 184; (II. 263); T.

b.

Internationella frågor.

- Östeuropas, centralmakternas, Asiens, Afrikas och övriga neutrala staters inbjudande till Nationernas förbund 1919. M. I. 114, (II. 310); T.
 Ombud för svenska folket vid Nationernas förbunds delegerademöten 1921. M. I. 88; L. 1.
 Sveriges utträde ur Nationernas förbund 1921. M. I. 160; (II. 253); T.
 Vädjan till Amerikas förenta stater att inträda i Nationernas förbund 1923. M. I. 145; T.
 Tryggande av nationella minoritetens rättigheter 1919. M. I. 116; (II. 311); T.
 Lösning av nationalitetsfrågorna i Asien och Nordafrika 1919. M. I. 115; (II. 310); T.
 Antagande till internationell lag av grundsatserna om nationaliteternas rätt 1921. M. I. 159; 1923. M. I. 146; T.
 Egypten och nationernas självbestämmanderätt 1925. M. I. 173; T.
 Förhållandet mellan de vita och de färgade raserna 1922. M. I. 88; (II. 175); T.

Världens återuppbyggande 1922. M. I. 91; T.
 Europas ekonomiska uppbyggande 1923. M. I. 144; T.
 Godkännande av Rysslands regering 1922. M. I. 93; T.
 Användande av modersmålet i framställningar till Nationernas förbund 1921.
 M. I. 155; T.

Bevillningsutskottet.

a.

Avskaffande av personliga avgifter till stat, landsting och kommun 1920. *Skattefrågor.*
 M. II. 291; 1922. M. II. 177; T.
 Undersökning av vårt skattesystem med hänsyn till dess ekonomiska verkningar 1920. M. II. 139; T.
 Utgivande av ett sammandrag utav huvudgrunderna för våra skatteförordningar 1920. M. II. 135; T.
 Färdighet i enklare bokföring, lämpad för deklarations avgivande 1921. M. II. 11; T.
 Införskaffande av vissa uppgifter rörande handelsföretag, av vikt för bedömning av handels skatteförhållanden 1924. M. I. 139; T.
 Lättnad för skattskyldig i fall av dubbelbeskattning 1923. M. II. 81; T.
 Utskylders uttagande vid dubbelbeskattning 1924. M. II. 250; L. 1.
 Fördelning i två terminer av uppbörderna utav utskylderna å kronodebetsdeln 1920. M. I. 161; II. 216; 1921 M. I. 144, (II. 230); T.
 Ävägbringande av en rationell skatteuppbörd 1921. M. I. 145, (II. 244); T.
 Förenkling av skatteuppbördsväsendet 1922. M. I. 5; 1923. M. I. 65; T.
 Ändring av uppbördsreglementet 1928. M. II. 309; T.
 Uppbörderna av den progressiva kommunalskattens utjämningsandel 1922. M. II. 161; T.
 Ändringar i restindrivningsförordningen 1919. M. II. 279; 1923. M. II. 194; T.
 Effektivare skatteindrivning 1921. M. II. 229; T.
 Större säkerhet åt stat och kommun för skatternas erläggande 1922. M. II. 188; T.
 Statens medverkan till inrättande och stödjande av intressekontor 1927. M. I. 179; T.
 Handräkningsarbete vid tullplatser 1926. M. I. 224; (II. 344); T.
 Tvångslån för statsändamål 1921. M. II. 157; L. 2.
 Ändring i mantalsskrivningsförordningen 1923. M. II. 194; T.

b.

Ändring i förordningen om försäljning av rusdrycker 1921. M. II. 247; T.
 Förenkling och mildring av restriktionssystemet 1926. M. II. 311; T.
 Inspektion å användningen av de genom rusdrycksförsäljning inflytande medlen 1922. M. I. 100; T.
 Undersökning av aktiebolaget Vin- och spritcentralens och dess dotterbolags verksamhet m. m. 1923. M. I. 130, (II. 182); 1926. M. II. 309, 313, 314; T.
 Utredning rörande statsverkets inkomst från de s. k. restaurantbolagen m. m. 1927. M. I. 183; T.
 Undersökning rörande samtliga systembolag 1928. M. II. 132; T.
 Undersökning om lämpligaste sättet att motverka dryckesseden i Sverige 1928. M. I. 215; T.
 Undersökning om verkningarna av det amerikanska rusdrycksförbudet 1924. M. I. 138; T.

*Rusdrycker
m. m.*

Olaglig sprithantering.

1928. Pr. 171, 252, L. 1;

1928. M. II. 130; T.

Folkomröstning angående rusdrycksförbud 1922. M. II. 131; L. 2.

Nykterhetsnämnder 1924. M. I. 182, II. (186), 187; L. 2.

Underställning av vissa kontrollstyrelsens beslut 1921. M. II. 145; T.

Potatisbrännings och sulfitsprittillverkningens betydelse och ställning 1920. M. II. 302; T.

Sulfitspritsens utnyttjande som motorbränsle 1923. M. I. 73; T.

Blandning av sulfitsprit och bensin som motorbränsle 1924. M. II. 317; T.

Bankoutskottet.

a.

- Bankfrågor.* Förnyad oktroj för jordbrukarebanken 1928. M. I. 235; (II. 405); T.
Ersättning till privatbankens insättare för förluster till följd av bankens konkurs 1924. M. I. 197, (II. 196); 1925. M. I. 42, (II. 40); 1926. M. II. 347; T.
Fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet 1919. Pr. 114. M. I. 154; L. 1.

b.

- Pensionering.* Inbetalning och redovisning av statsanställdas pensionsavgifter 1920. M. II. 214; T.
Pensionering av viss statsanställd icke ordinarie personal 1923. M. II. 179; T.
Månatlig utbetalning av statspensioner 1921. M. II. 138; T.

c.

- Riksdags-
huset.* Samarbete mellan staten och huvudstaden för ordnande av trakten kring riksdagshuset m. m. 1928. M. I. 225; T.
Rättighet till utskänkning av vin och öl i riksdagsrestaurangen 1920. M. I. 199; T.
Rättighet till utskänkning av spritdrycker, vin och öl i riksdagsrestaurangen 1923. M. I. 148, (II. 199); T.

Lagutskottet.

a.

- Lagstiftning.* Införande av ett klarare och mer begripligt lagspråk 1920. M. II. 213; T.
Ändringar i lagen om tjänstgöring i lagrådet 1920. Pr. 203; 1924. Pr. 122; L. 1.
Internationell överenskommelse om dödsstraffets avskaffande 1919. M. I. 118, (II. 313); T.
Skandinaviskt samarbete i lagstiftningsfrågor 1920. M. I. 142; T.
Samarbete mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge på strafflagstiftningens område 1920. M. I. 144; L. 1.
Samarbete mellan Sverige och Finland i fråga om rättegångsordningen 1920. M. I. 143; L. 1.

b.

- Giftermåls-
och ärvda-
balkarne.* Ny giftermålsbalk 1920. Pr. 15, M. I. 173—177, II. (268), 269—271; L. 1.
Kungörande i kyrka av lysning 1928. M. 67; L. 1.
Internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap 1921. Pr. 216; L. 1.
Lag om arv 1928. Pr. 17, M. I. 220—224, II. 379, 380 (391—394), 395; L. 1.

- Ändringar i lagen om barn utom äktenskap 1920. M. II. 248, 1921. M. II. 15, 55, 56; 1923. M. II. 15, 45; L. 1.
 Faderskapsbevisning medelst blodundersökning 1927. M. II. 179; L. 1.
 Ändringar i lagen om adoption 1921. M. II. 209; 1923. Pr. 106; L. 1.
 Fideikommiss
 1921. M. I. 87; 1928. M. I. 271; L. 2.
 1924. M. I. 99, 130, (II. 180, 200), 1926. Pr. 9; L. 1.
 Lag om förmynderskap 1924. Pr. 53, M. I. 255, 257, 258, 261, 262, II. 405, 409, (410), 411; L. 1.
 Förmynderskap för omyndig medlem av kungahuset 1921. Pr. 178; L. 1.

c.

- Maskiners hänförande till fast egendom 1928. M. I. 37, (II. 65); L. 1. *Jordabalken.*
 Återköpsrätt till fast egendom 1924. Pr. 190, M. I. 288, II. 426; L. 1.
 Inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom
 1919. Pr. 369; L. 2.
 1920. Pr. 417; L. 1.
 Lagfart å fast egendom 1920. M. II. 246; 1924. M. II. 70; 1925. Pr. 48, M. I. 198; L. 1.
 Bördsrätt till fastighet på landet 1919. M. II. 184; L. 2.
 Tjugoårig hävd 1920. M. II. 183; L. 1.
 För jordbruksfastigheter gemensamma tillgångar och rättigheter 1927. M. II. 67; L. 2.
 Rätt till vilt växande bär 1927. M. I. 150, (II. 240); 1928. M. I. 207, (II. 364); L. 1.
 Inteckning för nyttjanderätt och avkomst 1925. M. I. 74, (II. 166); L. 1.
 Fastighets befriande i vissa fall från ansvar för inteckning 1921. M. I. 1, (II. 27); 1927. Pr. 19, M. I. 2, 174; L. 1.
 Upplåtelse under åborätt av viss jord 1924. M. I. 95, 96, (II. 176, 177); 1926. Pr. 22, 23, M. I. 134, 211, 213, II. (284), 316, 317, 319, (321); 1928. M. II. 369; L. 1.
 Fastighetsbildning i stad
 1919. Pr. 367; L. 2.
 1921. Pr. 91; 1922. Pr. 109; 1924. Pr. 205; 1927. Pr. 3; L. 1.
 Skyldigheter för fastighetsägare i stad beträffande gator och kloakledningar
 1926. Pr. 209, M. I. 303; II. 428, 432; L. 1.
 Större antal laga fardagar 1920. M. II. 76; L. 1.

d.

- Bysamfälligheter 1921. Pr. 177; M. I. 211, (II. 308); 1922. M. II. 143; 1923. M. I. 58; 1924. Pr. 4; 1927. M. I. 31, 32; L. 1. *Byggningsbalken.*
 Lägenhetsinnehavares å allmänningar rättsliga ställning 1922. M. II. 163; T.
 Bildande av skogsallmänningar gemensamma för i mantal satta fastigheter
 1923. M. II. 189; T.
 Förändrad användning av häradsallmänningarnas avkastning 1922. M. II. 165; T.
 Ökat inflytande åt ortsbefolkningen vid förvaltningen av allmännings- och besparingsskogar 1922. M. II. 187; T.
 Tingshusbyggnad 1922. Pr. 48; L. 1.
 Kostnad för ekonomisk besiktning av löneboställe 1928. M. I. 40 (II. 66); L. 1.

e.

- Avbetalningsköp
 1920. M. II. 78; L. 1.
 1927. M. II. 272; T.

Handelsbalken.

- Skyldighet för innehavare av teaterföretag att föra handelsböcker 1927. M. I. 36 (II. 105); L. 1.
- Anstånd för Svenska lantmännens bank med betalning av gäld 1923. M. I. 176, 177; L. 1.
- Gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar 1927. Pr. 8; L. 1.
- Dödande av förkommen handling 1927. Pr. 9, M. I. 65, 122; L. 1.
- Begränsning av fastighetslåneräntan 1921. M. I. 79; L. 1.
- Lagstiftning mot ocker 1928. M. II. 285; L. 1.
- Varuocker 1919. Pr. 287, M. I. 196; 1920. Pr. 42; 1921. Pr. 66; 1922. Pr. 17; L. 2.
- Rätt att förfoga över annan tillhöriga fondpapper 1919. Pr. 115; L. 1.
- Upplagsbevis 1923. M. II. 13; L. 1.
- Panträtt i spannmål 1924. Pr. 224; 1926. Pr. 182; L. 1.
- Ändringar i lagen om handelsbolag och enkla bolag 1922. M. I. 29; 1925. Pr. 9; L. 1.
- Ändringar i lagen om aktiebolag 1921. M. I. 76; 1922. Pr. 256; M. I. 168, II. 314; 1924. Pr. 40. M. I. 226, II. 195; 1927. M. I. 34, 35; L. 1.
- Val av revisorer i aktiebolag 1928. M. II. 26; L. 1.
- Ändringar i lagen om ekonomiska föreningar 1921. M. I. 74; 1922. Pr. 220; 1923. M. I. 35; 1928. Pr. 19; L. 1.
- Yrkesrevisorer 1923. M. II. 201; T.
- Donerade medel och stiftelser
1921. M. II. 61; 1927. M. II. 74; T.
1923. M. I. 19; 1926. M. I. 140; L. 1.
- Pensioneringsfonder 1923. M. II. 74; 1926. M. I. 207; L. 1.
- Ändring av 17 kap. 4 § Handelsbalken (förmånsrättsordningen) 1926. Pr. 52; L. 1.

f.

Strafflagen.

- Dödsstraffets avskaffande 1919. M. I. 70; 1921. Pr. 144, M. I. 187; L. 1.
- Bötesförvandling 1922. Pr. 223; 1927. Pr. 194, M. I. 229; L. 1.
- Preskription av straff 1926. Pr. 5; L. 1.
- Brott av minderårig 1924. Pr. 67, M. I. 259; L. 2.
- Skadeståndsskyldighet 1920. M. II. 79; 1926. Pr. 4; L. 1.
- Majestätsförbrytelser 1921. Pr. 20; L. 1.
- Uppmaning till vissa brott 1925. M. I. 72; L. 1.
- Spridande av efterbildning av penningsedel 1927. Pr. 220; L. 1.
- Barnamord och fosterfördrivning 1921. Pr. 71; 1927. M. II. 241; 1928. M. II. 292; L. 1.
- Åtalsrätt vid vissa misshandelsbrott 1924. Pr. 151; L. 2.
- Vit slavhandel 1925. Pr. 4; L. 1.
- Ändring av 15 kap. 22 och 24 §§ Str. L. (Åkarpslagen) 1925. M. I. 73; L. 1.
- Vissa sedlighetsbrott 1922. M. II. 138; L. 2.
- Upphävande av 18 kap. 13 § 2 mom. Str. L. (Preventivlagen) 1922. M. II. 141; 1923. M. II. 144; 1927. M. I. 1 (II. 6); L. 1.
- Stävande av kortspel 1919. M. II. 24, 31; T.
- Fylleri 1925. Pr. 63, M. I. 203, 204; 1928. Pr. 32, M. II. 415; L. 1.
- Trafikpersonals förtärande av starka drycker
1924. M. II. 9; L. 1.
1924. M. I. 135, II. 21, (305); T.
- Djurplågeri vid slakt 1920. M. II. 14; 1921. Pr. 6; 1922. M. II. 139; 1925. M. I. 26, (II. 35); 1927. Pr. 85, M. I. 192, 203, II. 284, 289; 1928. M. I. 36, II. 118, 195, 293; L. 1.

Förbud mot kapplöpningar 1924. M. II. 271; L. 1.
 Kastration av husdjur 1926. M. II. 341; T.
 Spridande av kreaturssjuka 1925. Pr. 61, M. II. 282; L. 1.
 Olovligt brukande av annans egendom 1924. Pr. 2; L. 1.
 Åtalsrätt vid förskingringsbrott 1923. Pr. 201; L. 1.
 Illojal konkurrens 1919. Pr. 269, M. II. 361; L. 1.
 Förebyggande av förskingring av allmänna medel 1928. M. II. 208; T.
 Ämbetsmäns rättsliga ställning enligt strafflagen 1919. M. II. 236; 1920. M. II. 247; L. 1.
 Tillämpning av 25 kap. 22 § Str. L. å tjänstemän vid vissa privata kommunikationsinrättningar 1924. M. II. 283; L. 1.
 Häktning då villkorlig dom kan antagas ifrågakomma 1925. M. I. 24; L. 1.
 Verkställighet av frihetsstraff 1921. Pr. 203; L. 1.
 Verkställighet av icke laga kraftvunnet frihetsstraff 1923. M. I. 6; L. 1.
 Anstånd i vissa fall med verkställighet av straff 1922. Pr. 10; L. 1.
 Förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare 1927. Pr. 10; L. 1.
 Straffregister 1920. Pr. 255; 1926. Pr. 27; 1928. Pr. 151; L. 1.

g.

Överexekutor i vissa städer 1919. Pr. 343; 1920. Pr. 14; L. 1.
 Verkställighet av utländsk domstols beslut 1927. Pr. 68; L. 1.
 Skiljedomsförfarande
 1919. Pr. 384; 1926. M. I. 51; L. 1.
 1920. P. 156; 1928. Pr. 40, M. I. 283, (II. 452); L. 2.
 Förfarande vid utmätning 1926. M. II. 173; L. 1.
 Undantagande av egendom från utmätning 1919. Pr. 215; 1922. Pr. 21; 1923. Pr. 98; 1924. Pr. 86; L. 1.
 Utmätningssed 1921. Pr. 195; L. 1.
 Införsel i lön, pension eller livränta 1924. M. I. 103, (II. 190); 1925. Pr. 10, M. I. 76, 179, II. 175, (262); 1926. M. II. 181; L. 1.
 Tvångsförvaltning av fast egendom 1921. Pr. 19; L. 1.
 Exekutiv fastighetsförsäljning 1927. M. II. 177; L. 1.
 Försäljning av kvarstadbelagd lösegendom 1922. M. II. 64; 1924. Pr. 196; L. 1.
 Vräkning 1925. Pr. 77; M. II. 298; L. 1.
 Ny konkurslag 1920. Pr. 82, M. I. 235, 237; 1921. Pr. 4; L. 1.

Utsökningslagen och konkurslagen.

h.

Vissa önskemål beträffande arbetet med en rättegångsreform 1920. M. I. 145; T.
 Nämndemansval 1920. M. II. 254; L. 1.
 Ersättning till nämndemän 1927. M. I. 124, 158, (II. 180); 1928. M. I. 164; L. 1.
 Stads läggande under landsrätt 1924. Pr. 125, M. I. 290, 291, II. 420, (427); L. 1.
 Legala annonsers publicering 1925. M. I. 3; L. 1.
 Domares utbildning m. m. 1922. M. II. 186; T.
 Ändring i instruktionen för justitieombudsmannen 1922. M. II. 140; L. 1.
 Justitieombudsmannens ämbetsberättelser 1919—1928. L. 1.
 Reformen i avseende på häradsrätterna 1924. M. II. 90; T.
 Anställnings- och avlöningsförhållanden för icke rättskunniga biträden hos häradshövdingarna 1925. M. I. 2; T.
 Rättegångsprotokoll till fängvårdsanstalter och övervakare av villkorligt dömda 1925. M. I. 180; T.
 Upphävande av bestämmelsen om domboksrenovation 1926. M. I. 12; L. 1.
 Särskilda tingssammanträden 1921. Pr. 195; L. 1.

Rättegångsbalken.

- Tid för rannsaking med häktad 1922. Pr. 28; M. I. 80; L. 1.
 Val av borgmästare i magistratsstäder m. m. 1921. Pr. 25; L. 1.
 Fackdomstolar i biltrafikmål 1928. M. I. 21; L. 1.
 Barn- och ungdomsdomstolar 1920. M. I. 146; L. 2.
 Hovrätt för de fyra nordligaste länen 1925. M. I. 136, (II. 232); L. 1.
 Upphävande av kammarrättens domsrätt i vissa mål 1925. Pr. 96; L. 1.
 Laga domstol i brottmål 1921. M. II. 207; 1924. Pr. 3; L. 1.
 Delgivning av stämning 1925. Pr. 5; L. 1.
 Förberedande undersökning och tvångsmedel i brottmål 1925. M. I. 71, (II. 111); L. 1.
 Fri rättegång 1919. Pr. 118, M. I. 157; 1920. M. II. 157; L. 1.
 Lättnader för rättssökande beträffande handlingars inlämnande m. m. 1920. M. I. 35; T.
 Vem som må brukas till rättegångsombud 1928. M. II. 121; L. 1.
 Rättegångsfullmakt genom telegram 1928. Pr. 82; L. 1.
 Rättegångsbiträde och rättshjälp åt häktad 1919. Pr. 161, M. II. 347; 1920. M. I. 158; L. 1.
 Ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken 1919. Pr. 118, M. II. 347; L. 1.
 Rätt för parter och deras biträden att sitta under rättsförhandlingar 1921. M. II. 22; L. 1.
 Ny bevisningslag 1928. M. I. 72; L. 1.
 Fullföljd av mål till hovrätt 1928. Pr. 3; L. 1.
 Behörighet för diplomatisk tjänsteman att verkställa konsulär förrättning 1927. Pr. 69; L. 1.
 Rätt för parter att i kommunala m. fl. mål insända besvärsskrifter m. m. med posten 1925. Pr. 113; L. 2.
 Ändringar i lagen om regeringsrätten 1919. Pr. 337, 404; L. 1.
 1923. M. I. 125, (II. 169); 1924. Pr. 212; 1927. Pr. 237; L. 2.
 Ändring i växellagen 1924. M. II. 10; L. 1.

i.

- Krigslagar.* Upphävande av strafflagen för krigsmakten samt lagen om krigsdomstolar 1919. M. I. 71, II. 263; L. 1.
 Upphävande av strafflagen för krigsmakten 1922. M. II. 144; L. 1.
 Ändring i samma lag 1924. Pr. 214; L. 1.
 Upphävande av lagen om krigsdomstolar 1920. M. I. 147, II. 250; L. 1.
 Ändring i samma lag 1928. Pr. 69; L. 1.
 Bestämmelser om flygvapnet i anslutning till strafflagen för krigsmakten och lagen om krigsdomstolar 1927. Pr. 11; L. 1.
 Förbrytelser i tjänsten av vissa värnpliktiga (civila arbetare) 1925. Pr. 217; L. 1.

k.

- Kommunala frågor.* Astadkommande av möjligheter för kommuner och landsting att utöva ekonomisk verksamhet av olika slag 1920. M. II. 296; T.
 Rätten för ämbetsverk m. fl. att infordra yttranden från kommunala myndigheter och andra 1921. M. I. 142; 1925. M. II. 122; T.
 Reglering av förhållandet mellan landsbygden och städerna 1920. M. I. 184; T.
 Äganderätten till kommunala byggnader 1919. M. II. 259; T.
 Skatteutjämningsbidragen till primärkommunerna 1926. M. I. 185. (II. 163); 1928. M. II. 144; T.

Gators och allmänna platsers renhållning bekostad av kommunen 1926. M. II. 280; L. 1.¹

Socialutskottet.

- a.
- Rätten för bolag och föreningar m. fl. att förvärva fast egendom 1920. M. I. 135—137; 1921. M. I. 86, II. 122; 1922. Pr. 75, M. I. 108; 1923. Pr. 43, M. II 213; 1924. Pr. 23, M. I. 89, 207, (II. 170); 1925. Pr. 205, M. I. 264, 280—283, (II. 431); 1927. Pr. 130. M. I. 164; L. 2. *Sociala jordfrågor m. m.*
- Ändring i bestämmelserna angående rätten att förvärva fast egendom, gruva eller aktier i vissa bolag 1928. M. I. 208; L. 1.
- Jordfrågans lösning 1923. M. II. 180; T.
- Bolags och enskildas förvärv av landets naturrikedomar 1921. M. II. 254; T.
- Ropet från Kalix älv och aktiesystemet 1927. M. I. 161; T.
- Den självvägande bondebefolkningens bevarande vid jordbruket 1919. M. II. 71; 1924. M. I. 88, (II. 169); L. 2.
- Bulvanlag 1924. M. I. 90, 101, (II. 171, 182); 1925. Pr. 216. M. I. 284, 285; L. 2.
- Konflikter mellan förbudslagen för bolagsförvärv och bulvanlagen 1927. M. I. 165; L. 2.
- Förbud för bolag och föreningar att förvärva åborätt 1921. M. I. 130, (II. 203); L. 2.
- Vanhävd av jord 1923. M. I. 113; 1924. M. I. 93, (II. 174); L. 2.
- Uppsikt å vissa jordbruk 1927. Pr. 191, M. I. 290, 299, 300, 311, 315—318, II. (398), 430, 433, 435, 437; L. 2.
- Den statsunderstödda egnahemsverksamheten 1928. Pr. 97, M. I. 118, 163, 203, 204, 236, 260, 267—277, II. (99, 295), 305, (357, 360), 447, 454—456; L. 2.
- Förbättring av ofullständiga jordbruk 1925. M. I. 168, (II. 173); 1926. M. I. 135, (II. 178); L. 2.
- Jordbruk åt den industriella befolkningen 1922. M. I. 92; T.
- Tomtmark till nya bostäder 1925. M. I. 165, (II. 170); L. 2.
- Skogstorp och odlingslägenheter i de sex nordligaste länen 1921. M. II. 231; T.
- Koncession för förvärv av större mossar, kalkstensfyndigheter samt grus- och lertag 1920. M. I. 138, 139; L. 2.
- Expropriation för kolonisations- och andra sociala ändamål 1921. M. I. 84; 1924. M. I. 97, (II. 178); 1925. M. I. 12, 162, 163, (II. 167, 168); 1926. M. II. 176, 177; 1927. M. I. 168; L. 2. 1927. M. I. 168; T.
- Expropriation för allmän vägs underhåll 1927. M. II. 8; L. 2.
- Ändringar i expropriationsförordningen 1928. Pr. 86; L. 1. 1928. M. I. 163, (II 295); L. 2.
- Ersättning till expropriationsnämnd 1924. M. II. 188; 1925. M. II. 165; 1927. M. II. 104; L. 2.
- Kolonisationsfrågan 1925. M. I. 164, (II. 169); L. 2.
- Vissa åbors rätt till skogsavverkning 1921. M. II. 120; L. 2.
- Rätt till husbehovsvirke å annans mark 1920. M. II. 24; L. 2.
- Odling å annan person tillhöriga mossar 1920. M. I. 153; L. 2.
- Krononybyggares rätt till sina odlingar, torp och lägenheter 1924. M. II. 333; T.
- Ny arrendelag 1919. M. II. 72; L. 2.
- Social arrendelag 1924. M. I. 91, (II. 172); L. 2.

¹ Ang. överförande till lagutskottet av de kommunala ärenden, som f. n. behandlas av konstitutionsutskottet, se ovan sid. 14.

- Ändringar i lagen om nyttjanderätt till fast egendom 1919. Pr. 224; 1922. M. II. 37; 1925. M. I. 75, (II. 176); 1927. Pr. 182, M. I. 291, 292, 296—298, 301—310, 312—314, II. (396, 397), 424, 425, 429, (431), 432, (434), 436, 438; L. 2.
- Rätt för arrendator till ersättning för kostnad å täckdikning 1926. M. II. 282; L. 1.
- Förbättring av den norrländska arrendelagen 1921. M. II. 208; L. 2.
- Förlängning av vissa arrendeavtal 1920. Pr. 397, M. I. 251; 1921. M. I. 85; 1922. Pr. 72, M. I. 107, II. 145; 1923. M. I. 111, 112, (II. 143); 1924. M. I. 87, II. (168), 189; L. 2.
- Optionsrätt för arrendatorer till ny arrendeupplåtelse 1928. M. I. 200, (II. 359); L. 2.
- Minimiareal för vissa arrenden 1928. M. I. 201, II. 358; L. 2.
- Arrendetid för vissa upplåtelser 1928. M. I. 202, II. 361; L. 2.
- Tillträdesyn å vissa arrenden 1928. M. I. 165; L. 2.
- Arrende av fideikommissjord 1921. Pr. 293; L. 2.
- Oskäligen arrendestegring 1919. Pr. 388; 1920. Pr. 361; 1921. Pr. 92, M. II. 12, 21; 1922. Pr. 19; L. 2.
- Rätt för nyttjanderättsinnehavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område 1919. Pr. 385, M. I. 200, 207, II. 380; 1920. Pr. 38, M. I. 215, II. 317; 1921. M. I. 82, II. 124, 212; 1922. Pr. 251, M. I. 167, 172, 173, II. 316; 1924. M. I. 94, 132, (II. 175, 282); 1925. Pr. 142, M. I. 252, 253, II. 55, 383, 384; 1927. M. I. 22, II. 178; 1928. M. II. 69; L. 2.
- Frilösning av arrendejordbruk 1924. M. I. 92, (II. 173); 1925. M. I. 166, 167, (II. 171, 172); L. 2.
- Skydd i vissa hänseenden för torpare och mindre arrendatorer 1920. M. II. 278; T.
- Kooperativ jordbruksdrift 1921. M. I. 152, II. 241, 251; 1922. M. II. 185; 1924. M. II. 320; 1928. M. I. 272; T.
- Organisation för handläggning av sociala jordärenden 1924. M. I. 98, (II. 179); 1925. M. I. 169, II. 174, (179); 1926. M. II. 179; L. 2.
- Kontroll å den sociala arrendelagstiftningens effektivitet 1928. M. I. 203, II. 358; L. 2.
- Bostadsproduktion 1919. M. II. 277, 304—307; T.
- Nedbringande av räntan å från pensionsförsäkringsfonden utlämnade lån för bostadsproduktionens främjande 1923. M. I. 128, (II. 168); T.
- Lantarbetares bostadsförhållanden 1928. M. I. 233, II. 387, (399); T.
- Ungkarlshotell i de stora städerna 1922. M. I. 101, (II. 174); T.
- Bättre bostäder åt befolkningen i övre Norrlands fjällbygder 1920. M. I. 202; T.
- Bostadsinspektion å landsbygden i förening med konsulentverksamhet 1919. M. II. 155; T.
- Obligatorisk bostadsinspektion 1921. M. II. 240; 1924. M. II. 321; T.
- Nedbringande av bostadshyror 1925. M. II. 257; T.
- Offentlig fastighets- och hyresförmedling 1921. M. II. 228; T.
- Hyreslagstiftning 1922. M. II. 37; 1923. Pr. 31, M. I. 158—160, II. 146, 203, (208, 209), 210; 1924. M. II. 279; 1925. M. II. 231; 1927. M. II. 68; 1928. Pr. 191; L. 1.
- Oskäligen hyresstegring 1919. Pr. 345, M. I. 191—193, 206, 208, (II. 360, 366, 393); 1921. Pr. 352, M. I. 218—220, II (347), 348, 349; 1922. Pr. 250, M. II. 113, 311, 312; L. 1.
- Härbärgen åt arbetare vid skogsavverkning och kolning 1919. Pr. 53; 1925. M. II. 103; åt flottningsarbetare 1919. Pr. 304; åt vissa hamn- och stuveriarbetare 1921. M. I. 3; L. 2.

b.

- Lantarbetarefrågan 1919. M. II. 287; 1924. M. I. 203, (II. 342); T.
- Ökat skydd åt kroppsarbetare inom storindustrin 1926. M. I. 220; T.
- Maximivikt å vissa bördor 1928. M. I. 23; T.
- Minimilön för arbetare 1923. M. II. 181; T.
- Minderårig arbetskraft inom jordbruket 1920. M. I. 212; T.
- Minderårigas användande vid skogs- och flottningsarbete 1925. M. II. 104; L. 2.
- Förbud för barn att idka viss försäljning 1926. Pr. 99; L. 2.
- Förbudet mot försäljning av fosfortändstickor 1920. Pr. 26; L. 2.
- Målningsarbete vid vilket blyfärg nyttjas 1926. Pr. 3; L. 2.
- Missförhållanden beträffande avverknings- och flottningskontrakt 1921. M. II. 250; 1923. M. II. 200; T.
- Avskaffande av den enskilda arbetsförmedlingsverksamheten 1921. M. II. 243; 1928. M. II. 317; T.
- Ändring i kungörelsen angående kommissionärer för anskaffande av arbetsanställning 1928. M. II. 307; T.
- Motarbetande av oregelbunden arbetstillgång 1920. M. II. 312; T.
- Åläggande för arbetsgivare att avfordra okända arbetare åldersbevis 1920. M. II. 208; T.
- Utländsk arbetskrafts användande 1924. M. II. 307; T.
- Medling i arbetstvister 1920. Pr. 155; 1924. M. I. 104, 119, (II. 284); L. 2.
- Förhandlingsrätt genom fackliga sammanslutningar för befattningshavare vid av Kungl. Maj:ts koncessionerade eller oktrojerade företag 1921. M. I. 162, (II. 242); T.
- Samhällsfarliga arbetsinställelser 1921. M. I. 5, 73, 131, 132, II. (53, 121, 204), 206; L. 2.
- Obligatorisk skiljedom i vissa arbetstvister 1926. M. I. 89, 192, (II. 283); L. 2.
- Kollektivavtal och arbetsdomstol 1928. Pr. 39, M. I. 280, 282, II. 450, (451); L. 2.
- Driftsnämnder 1924. M. I. 106, (II. 194); L. 2.
- Beslut av den internationella arbetskonferensen 1921. Pr. 361, M. I. 239, II. (370), 372; 1923. Pr. 198; 1924. Pr. 112; 1925. Pr. 7, 17; 1926. Pr. 118; 1927. Pr. 57, 152; 1928. Pr. 71; L. 2.
- Arbetstidens begränsning 1920. M. I. 77, 123, 124, II. 85, 122, (124), 252; 1921. Pr. 359, M. I. 71, 230—238, II. 117, 363, 364, (365), 366, (367, 368); 1923. Pr. 55, M. I. 166, II. 214, 217—222, (223); 1926. Pr. 73, M. I. 259—261, 264, 267, II. 373, (381), 382—385, (389); L. 2.
- Begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete 1922. M. II. 67; 1923. Pr. 88, M. I. 173, II. 234, (235), 236; 1926. Pr. 72, M. I. 262, 265, (II. 386, 390); L. 2.
- Begränsning av arbetstiden å svenska fartyg 1920. M. II. 125; 1921. M. I. 72, (II. 118); 1923. Pr. 63, M. II. 231—233; 1926. Pr. 81, M. I. 250, 256, 263, 266, II. 174, 371, (387), 388, (391); L. 2.
- Maximitid för jordbruksarbetare 1919. M. II. 288; T.
- Brandmäns tjänstgöringstid 1928. M. II. 286, 290; L. 2.
- Yrkesmusikers rätt till vissa fridagar 1928. M. II. 68; L. 2.
- Begränsning av tiden för idkande av handel m. m. 1920. Pr. 74, M. I. 43, II. 3, (121); 1921. M. II. 205; 1923. Pr. 20; 1924. M. II. 192, 193; 1925. M. II. 233; 1926. M. II. 174; L. 2.
- Förbud mot fotografiskt arbete å sön- och helgdag 1919. M. II. 5; L. 2.
- Hotell- och restaurangpersonalens samt badhuspersonalens arbetsförhållanden 1928. M. I. 166, (II. 318); T.

Arbetare-
frågor.

Legostadgan, ändring i, upphävande av 1919. Pr. 319, M. II. 186; 1920. M. II. 2, 13, 15; 1921. M. I. 135, (II. 23); 1924. M. II. 11; 1926. Pr. 183. M. II. 411; L. 2.

c.

Hjälperksamhet m. m.

Skyldighet för industribolag att till understöd åt arbetslösa industriarbetare avstå viss del av vinsten 1919. M. II. 180; L. 2.

Ändringar i fattigvårdslagen 1920. M. I. 122, II. 123; 1921. Pr. 187, M. II. 13, 14, 119; 1922. M. I. 37, II. 63; 1923. Pr. 130, M. II. 14; 1924. Pr. 53, M. I. 178, II. 272, 273, 277, (311); 1925. Pr. 105, M. II. 105; 1926. Pr. 106, M. I. 17, 136, 196, 280, II. (25), 126, (185), 288, 394, 404, (408), 409, 412; 1927. Pr. 109, M. I. 210, (II. 319); 1928. M. I. 71, 171, 205, 309. II. 71, (117), 190, 365, 366, (518); L. 2.

Representant för fattigvårdsstyrelse i pensionsnämnd 1926. M. I. 137, (II. 180); L. 2.

Sammanförande av kommunernas barnavård, fattigvård och pensionsväsen 1926. M. II. 279; L. 2.

Samhällets barnavård 1924. Pr. 150, M. I. 289, II. 445—451, 453; 1926. Pr. 106; L. 2.

Uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn 1919. Pr. 371; L. 1.

1920. M. II. 186; 1921. M. I. 6, (II. 54); 1923. M. II. 3; L. 2.

Moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt yrke 1928. M. II. 291; L. 2.

Obligatorisk statlig moderskapshjälp 1928. M. II. 128; T.

Skydd och hjälp åt utomäktenskapliga barnaföderskor och deras barn vid tiden för nedkomsten 1919. M. II. 302; T.

Vilohem för mödrar 1921. M. II. 239; T.

Social understödsverksamhet 1919. M. II. 200; 1920. M. II. 87, 294, 300; T.

Hjälp åt lidande genom samvetspolitik och verklig kristendom 1921. M. I. 153; T.

Vård av blinda med komplicerat lyte 1921. Pr. 256, M. II. 345; L. 2.

Gynnande av blindarbete vid allmänna upphandlingar 1926. M. II. 345; T.

Behandling av alkoholister 1922. Pr. 235, M. I. 81; L. 2.

Sterilisering av sinnesslöa m. fl. 1922. M. I. 38; L. 2.

d.

Försäkringsväsen.

Lag om försäkringsavtal 1927. Pr. 33, M. I. 121, (II. 182); L. 1.

Allmän pensionsförsäkring

1919. M. II. 272; T.

1920. Pr. 111; 1921. Pr. 283; 1922. M. II. 65, 66; 1924. Pr. 215, M. I. 180, II. 68, (268), 421; 1925. Pr. 91, 158, M. I. 210, II. 164, 299, (371), 375; 1926. M. I. 138, 139, II. 37, (184, 289); 1927. Pr. 110, M. I. 64, II. 27, 69, 181, 244; L. 2.

Den av pensionsstyrelsen bedrivna frivilliga försäkring 1928. M. I. 170; T.

Sjukkassor och understödsföreningar 1921. Pr. 188, M. I. 134; 1923. M. I. 57; 1924. M. I. 44; L. 2.

Obligatorisk sjukförsäkring 1928. M. I. 39; L. 2.

Försäkring för olycksfall i arbete

1919. Pr. 175, 399, M. I. 30, 72, II. 78, (79), 182, 348; L. 1.

1920. Pr. 114, M. I. 159, II. 12, 184; 1922. Pr. 39, 53, M. II. 194; 1923. M. II. 47; 1924. Pr. 171, M. I. 183, II. 72, 73, (193); 1925. M. I. 11, 81, II. (21), 109; 1927. M. I. 33, II. 106; 1928. Pr. 5, M. I. 206, 217, II. (119), 191, 288; L. 2.

Arbetslöshetsförsäkring 1928. M. II. 129; T.

Enhetlig organisation av socialförsäkringens olika grenar 1920. M. I. 185, (II. 281); T.

Statlig försäkringsverksamhet å olika försäkringsområden 1920. M. II. 285; T. Sjömanspensionering 1919. M. II. 275; 1921. M. II. 222; T.

e.

Befolkningsfrågan 1925. M. I. 152; T.

Lag angående pantlånerörelse 1920. M. II. 295; T.

Hävande av pantlånerörelsens sociala nackdelar 1924. M. I. 18, (II. 88); T.

Åtgärder till främjande av sparsamhet 1925. M. II. 42; T.

Obligatoriskt sparsystem för ungdom 1921. M. I. 80; T.

Befrämjande av äktenskapsbildningen 1920. M. I. 191, (II. 283); T.

Kostnader för vissa jordfästningar 1924. M. I. 116; T.

De gamla sanningarnas omsättande i praktisk politik 1920. M. I. 188; T.

Kolonisation genom emigration 1923. M. I. 131; T.

Åstadkommande av samlingslokaler 1919. M. II. 260; 1920. M. II. 17; 1928. M. II. 389; T.

Understöd till det ideella föreningsväsendet 1922. M. I. 96; T.

Införande av sommartid 1926. M. I. 221, (II. 348); T.

f.

Vissa kristidsfrågor

1919. Pr. 285, 286, 288—290, 397, M. I. 194, 195, 197—199, 226, 234, 377, II. 164, 246, 261, 377, 387—389, 440, 459; 1920. Pr. 39—41, M. I. 1, 213, II. (1), 18, 315, 318, 319; 1921. Pr. 67. M. II. 257; 1922. Pr. 18; L. 2. 1919. M. II. 161, 246; 1920. M. I. 34, II. (1), 18; T.

Kristidsförhållanden.

Jordbruksutskottet.

a.

Jordbrukets bedrivande för statens räkning å vissa kronoegendomar 1920. M. II. 264; 1921. M. II. 237; T.

Försäljning av virke från skogar under kronans förvaltning 1920. M. II. 289; T.

Lindring i arrendevillkoren för vissa kronoarrendatorer 1926. Pr. 10, M. II. 138; L. 2.

Domänförvaltning.

b.

Ägogränser 1921. Pr. 70, M. I. 179—181, II. 271; L. 2.

Ägostyckning, jordavsöndring 1919. M. I. 31, 73, II. 242; 1923. M. I. 205; 1924. M. I. 100, (II. 181); L. 2.

Laga skifte, ägostyckning och avstyckning inom vissa delar av Kopparbergs län 1924. Pr. 123; 1925. Pr. 21; 1928. Pr. 18; L. 2.

Laga skifte i vissa delar av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker 1925. Pr. 18, M. I. 190; L. 2.

Tilläggsavvittring inom Västerbottens län 1921. Pr. 244; 1923. Pr. 189; 1927. Pr. 89; L. 2.

Delning av jord på landet 1919. M. II. 17; 1927. M. I. 167; L. 2.

Ny mättningsförordning för lantmåteri 1919. M. II. 404; T.

Ströängars indragande till kronan 1921. Pr. 199; 1923. Pr. 207; L. 2.

Stängselskyldighet 1925. M. II. 106; 1928. M. I. 2, (II. 25); L. 2.

Skydd för får mot okynneshund 1919. M. II. 6; L. 2.

Svenska lappars rätt till renbete i Sverige

1920. Pr. 37; 1922. Pr. 5; L. 2.

1924. Pr. 175; 1925. M. II. 178; 1926. Pr. 37; 1928. Pr. 43, M. I. 278, 279, II. 457; L. 1.

Minskning i vissa fall av renantalet inom lappby 1925. Pr. 227; L. 1.

Skifte m. m.

- Konvention med Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning 1919. Pr. 201, 202; 1928. Pr. 43; L. 1.
 Konvention med Finland rörande renar i gränsområdena 1925. Pr. 225, 226; L. 1.
 Lapplagstiftningens förstärkande med representation av lappar 1920. M. I. 208; T.

c.

- Vattenlagstiftning.* Vatten- och flottningslagar 1919. Pr. 4, M. I. 124—127, 130, 131, II. (293), 294, 295, 317, 318; 1920. Pr. 415, M. II. 450; 1921. Pr. 7, M. I. 77; 1922. Pr. 20; 1923. M. I. 127, (II. 171); 1924. M. I. 105; 1925. Pr. 78, 131, M. I. 25, II. (36), 70; 1926. M. II. 70; 1927. Pr. 2, 131; 1928. M. II. 287; L. 2.
 Invallning 1919. M. II. 18, 239; L. 2.
 Ersättning i vissa fall åt intressenter i vattenlednings- och dikningsföretag 1928. M. II. 315; T.
 Handlingar i vattenrättsmål lättare tillgängliga 1928. M. I. 209; L. 2.
 Tillvaratagande av sjunkvirke i flottleder 1927. M. I. 149; L. 2.
 Flottningsföreningars lån 1921. M. I. 78; L. 2.

d.

- Akerbruk.* Vidmakthållande och utveckling av det svenska jordbruket 1919. M. I. 123, II. 276, (285); T.
 Permanent utredning angående jordbrukets produktionskostnader 1921. M. II. 233; 1922. II. 164; T.
 Utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge 1928. M. II. 384, 397:
 Anordnande av fasta försöksgårdar 1920. M. II. 290; T.
 Borttagande av träd m. m., som hämma växtligheten å åkerjord 1919. M. II. 240; L. 2.
 Skyldighet i vissa fall till nyodling 1920. M. I. 44; L. 2.
 Ambulerande undervisning för jordbruket 1921. M. II. 238; T.
 Statsverksamhet på konstgödseltillverkningens område 1920. M. I. 205, (II. 303); T.
 Reglering av importen utav brödspannmål och mjöl 1922. M. II. 184; T.
 Tillgodosende genom staten av landets behov utav brödsäd 1925. M. II. 253; T.
 Undersökning om näringsvärdet hos olika mjöl- och brödsorter 1919. M. I. 121; 1920. M. I. 207; T.
 Blandning av svenskt och utländskt vete vid förmalning 1923. M. 154; L. 2.
 Handel med utsädesvaror 1926. M. II. 188; 1928. Pr. 77, M. II. 433, 436; L. 2.

e.

- Boskapskötsel.* Tillvartagande av vass för foderändamål 1919. M. II. 270; T.
 Bondbefolkningens rätt till kreatursbete å renbeteslanden i fjälltrakterna 1920. M. II. 265; T.
 Köttbesiktning och slakthus 1923. Pr. 186, M. I. 206, II. 288; 1927. M. II. 242; 1928. M. II. 370; L. 2.
 Taxor vid de offentliga köttbesiktningsbyråerna 1926. M. II. 304; T.
 Ersättning till besiktningsmän vid offentliga slakterier 1927. M. I. 105, (II. 186); T.
 Ursprungsbeteckning å infört amerikanskt fläsk 1920. M. II. 314; T.
 Kontrollföreskrifter beträffande införsel till riket av köttvaror och djurfett 1928. M. I. 214, (II. 374); T.
 Åtgärder mot import av levande djur och kött m. m. 1928. M. I. 51, (II. 131); T.

f.

Skydd för vissa sjöfåglars ägg 1919. M. I. 26; T.
Fisket i insjöar och östra skärgården 1920. M. I. 37; T.
Ökad användning av fisk inom landet 1920. M. II. 299; T.

Jakt och fiske.

g.

Tillfälle för skogsägare att ställa skogsfastighet under officiell myndighets kontroll 1919. M. II. 286; T.
Ökat skydd mot skadegörelse å växande ungskog 1927. M. II. 197; 1928. M. II. 201; T.
Inskränkning av tiden för skörd av lingon 1927. M. II. 243; 1928. M. II. 41; L. 1.

Skogsvård.

h.

Rättvisare fördelning av bördorna för vägunderhållet på landet 1924. M. II. 331; T.
Vissa avskilt belägna samhällens skyldighet att erlægga vägs katt 1921. M. II. 245; T.
Överflyttande på Sala stads samtliga skattskyldiga invånare av den bergsmän och gruvjordägare i staden påvilande väghållningsskyldighet 1921. M. II. 235; T.
Statsbidrag till utfartsvägar i de nordliga länen 1924. M. II. 308; T.
Utbetalande av automobilskattemedel till väghållningsdistrikten 1924. M. I. 122; T.
Handräckning för utbekommande av arvode och kostnader till enligt lagen om enskilda vägar förordnad förrättningsman som ej är lantmätare 1924. M. II. 302; T.
Förbättrade kommunikationer med Tärna socken och Vilhelmina sockens fjällbygd 1919. M. I. 128; T.

Vägar.

Näringsutskottet.

a.

Ändringar i förordningen om utvidgad näringsfrihet.
1922. Pr. 240, M. II. 281; 1926. Pr. 220; L. 2.
1923. Pr. 187; L. 1.
Ändringar i lagen angående handelsregister, firma och prokura 1921. Pr. 15; 1924. Pr. 208, M. II. 274; L. 1.
Skyddande av firmanamn, som tidigare använts av bolag eller ekonomisk förening 1927. M. I. 147; 1928. M. I. 53; L. 1.
Tid för avslutande av auktioner på landet 1920. M. II. 47; L. 2.
Livsmedelslagstiftning 1928. M. I. 70, (II. 194); L. 2.
Försäljning efter vikt av livsmedel 1919. M. II. 268; T.
Försäljning efter vikt av ägg 1919. M. II. 97; T.
Handel med ost 1925. M. I. 4, (II. 58); T.
Försäljning av margarin 1926. M. II. 79; T.
Saluhållande av tvättmedel 1919. M. II. 303; T.
Försäljning av tobaksvaror 1925. M. II. 233; L. 2.
Handel med brännved m. m. i löst mått 1924. Pr. 191; L. 2.
Införsel i riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning 1922. M. II. 89; L. 2.
Ursprungsbeteckning eller särskilt importmärke å införda varor 1923. M. I. 114; (II. 166); T.
Märkning av införda ägg 1926. M. I. 91, (II. 140); T.

Näringslivet i allmänhet, handel, industri.

- Märkning av importerade handskar och handskämnen 1926. M. II. 204; L. 2.
 Truster inom livsmedelshandeln och livsmedelsindustrin 1919. M. II. 74; L. 2.
 Statskontroll över truster 1920. M. I. 160, II. 253; 1924. M. I. 179, (II. 269);
 L. 2.
 Undersökning av monopolistiska företag 1925. Pr. 110, M. II. 385, 386; 1928.
 M. II. 289; L. 2
 Ändringar i bestämmelserna om mått och vikt 1922. Pr. 175; 1923. Pr. 169;
 L. 2.
 Näringslivet i svenska finnmarken samt Norrbottens skogs- och fjällbygd
 1920. M. II. 88; 1927. M. II. 273; T.
 Stipendier åt hantverkslärlingar 1920. M. II. 136; T.
 Främjande av inhemskt arbete och användande av inhemska varor 1928. M. II.
 403; T.
 Ökad användning av inhemskt bränsle 1928. M. II. 401; T.
 Svensk gatsten vid vägars iordningställande 1927. M. II. 118; T.
 Utredning om tillgångarna av för brytning och bearbetning lämplig granit
 1928. M. I. 50, (II. 82); T.
 Inmutning i vissa län
 1919. Pr. 368; L. 2.
 1920. Pr. 250; 1921. Pr. 28; 1922. Pr. 246; 1923. Pr. 64; 1924. Pr. 33;
 1925. Pr. 6; 1926. Pr. 207; 1927. Pr. 66, M. I. 191, (II. 283); 1928. Pr.
 4, M. I. 216; L. 1.
 Eftersökande och bearbetning av stenkols- och saltfyndigheter 1927. Pr. 18;
 L. 1.
 Lösenavgifter för mutsedlar och viloståndsresolutioner 1921. M. I. 140; T.
 Tillverkning av tegel och förädling av skog genom statens försorg 1921. M. II.
 144; T.
 Ändringar i patentförordningen 1920. Pr. 93; 1928. Pr. 235, M. II. 477; L. 1.
 Återställande av rätt till patent 1920. Pr. 421, M. II. 455; L. 1.
 Skydd för vissa främmande patent 1919. Pr. 78; 1921. Pr. 9; L. 1.
 Ändring i lagen om skydd för varumärken 1921. Pr. 32; L. 1.
 Skydd för vissa mönster och modeller 1919. Pr. 5, M. I. 108, II. 264; L. 1.
 b.
 Ändringar i sjölagen 1927. M. II. 66; 1928. Pr. 113; L. 1.
 Sjöfartsnä-
 ringen. Inteckning i fartyg 1920. Pr. 181; L. 1.
 Tillsyn å fartyg 1919. Pr. 77, M. II. 331; 1923. Pr. 205; 1928. M. I. 179;
 L. 1.
 Sjömanslag
 1922. Pr. 13, M. I. 102, II. 189; L. 1.
 1924. M. I. 167; 1925. Pr. 15; L. 2.
 Fartygsbemanning 1924. M. I. 43, (II. 71); 1926. M. II. 286; 1928. M. II.
 296; L. 1.
 Befälsutbildning för den svenska handelsflottan 1925. M. I. 155, II. 124,
 (258); T.
 Utfående av styrmansbrev och skepparebrev av 1:a klass m. m. 1926. M. II.
 312; T.
 Bättre sovplatser åt däckspassagerare 1921. M. II. 226; T.
 Tillämpning å lotsverkets fartyg av lagen om tillsyn å fartyg 1925. M. II.
 264; T.
 Förande som däckslast av stycke gods 1928. M. I. 180; T.
 Provisoriska hamntaxor 1923. M. I. 196; T.
 Iståndsättande av Vikhögs fiskehamn 1923. M. II. 80; T.
 Utveckling av svensk sjöfartspolitik och sjöfartsförbindelser 1920. M. II.
 305; T.

c.

- Tryggande av rätt till elektrisk kraft m. m. 1920. Pr. 298; M. I. 45, 121; *Elektrifiering.*
L. 1.
- Ändringar av lagen rörande registrering av elektriska anläggningar m. m.
1921. Pr. 3, 4, 19; L. 1.
- Ändringar i bestämmelserna rörande starkströmsledningars anordnande 1921.
M. II. 141; T.
- Meddelande av vissa bestämmelser rörande elektriska anläggningar för belys-
ning eller kraftöverföring 1923. M. II. 198; T.
- Upplåtelse av mark till elektriska anläggningar
1925. M. II. 112; L. 1.
1926. M. I. 193; L. 2.
- Elektriska ledningars framdragande inom kronoegendomar 1922. M. II. 178; T.
- Elektriska starkströmsledningars anordnande i förhållande till trafikleder och
svagströmsledningars m. m. 1924. M. II. 19; T.
- Avtal om leverans av elektrisk ström till fastighet, som under avtalstiden byter
ägare 1925. M. I. 82; (II. 230); L. 1.
- Förbättrade ekonomiska villkor åt distributionsföreningar anslutna till statens
kraftverk 1923. M. I. 149; T.
- Ändring i villkoren för leverans av kraft från statens kraftverk 1923. M. II.
196; 1926. M. II. 305; 1927. M. I. 160, (II. 255); 1928. M. II. 408; T.
- Nedbringande av kostnaderna för elektrisk energi från vissa distributionsför-
eningar å landsbygden 1924. M. I. 204, (II. 332); T.
- Fördelning av anslagen för främjande av landsbygdens elektrifiering 1923.
M. II. 197; 1924. M. II. 340; T.
- Ändring i bestämmelserna om utlämnande av lån till elektriska distributions-
föreningar 1924. M. I. 129, (II. 290); T.
- Nedsättning av räntan å dessa lån 1926. M. II. 349; T.
- Förvärv för statens räkning av Virsbo—Ramnäs kraftaktiebolag 1919. M. II.
316; L. 1.
- Radioanläggningar 1924. Pr. 155; L. 2.

d.

- Indragning av kontrollörs- och förste postexpeditörstjänster inom postverket *Post, telegraf
och telefon.*
1923. M. I. 143, (II. 185); T.
- Poststationsföreståndares anställnings- och avlöningsförhållanden 1920. M. I.
127, (II. 203); T.
- Vissa poststationsföreståndares befordran till stationsmästare 1923. M. II.
26; T.
- Lant- och lådbrevbärares anställnings- och avlöningsförhållanden 1923. M. II.
163; T.
- Islands upptagande i den nordiska postunionen 1928. M. II. 81; T.
- Utsträckning av statens telefonledningar, avgifter m. m. 1919. M. II. 284;
1920. M. II. 286—288, 306; T.
- Telefonförbindelse med vissa avskilt liggande fyr- och lotsplatser 1921. M. I. 4,
(II. 6); T.
- Kostnad för lokal och betjäning vid mindre telefonväxlingsstationer 1919. M.
II. 203; T.
- Skydd mot avlyssnande av telefonsamtal 1924. M. I. 118, (II. 199); T.

e.

- Ändring av lagen angående ansvarighet för järnvägsdrift 1928. Pr. 192; L. 1. *Järnvägar.*
Skyldighet för järnväg att inhägnat område 1926. M. I. 156, (II. 287);
L. 2.

- Sveriges anslutning till vissa internationella järnvägskonventioner 1925. Pr. 33; L. 1.
- Utbyggande av inlandsbanan från Kristinehamn till västra stambanan 1922. M. II. 183; T.
- Byggande av statsbana från Svenstavik till punkt å den jämtländska tvärbanan 1920. M. II. 90; T.
- Utbyggande av Sävedalens hållplats till fullständig station 1924. M. II. 330; T.
- Lönetsrätt för viss personal, som från Mora—Vännäs järnväg övergått till statens järnvägar 1922. M. II. 34; T.
- Ledning och kontroll över statens järnvägars husbyggnadsarbeten 1920. M. I. 201; T.
- Användande vid statens järnvägar av ved och torv som lekomotivbränsle 1920. M. I. 200; T.
- Fraktsatser för jordbruksprodukter 1923. M. I. 135, (II. 183); 1928. M. I. 234, (II. 404); T.
- För frukt 1924. M. II. 89; T.
- Fraktlindring i vissa fall för sten från statens stenlager 1923. M. II. 106; T.
- Avskaffande av fribiljetter och fria frakter å statens järnvägar 1923. M. I. 20, (II. 186); 1924. M. I. 198, (II. 315); T.
- Omarbetning av järnvägstrafikstadgan 1919. M. II. 202; T.
- Enklare sovplatser i tredje klass vagnar 1919. M. I. 122; T.
- Stoppade sittplatser i tredje klass vagnar för fjärrtrafik 1919. M. II. 283; T.
- Förenklade taxor vid de enskilda järnvägarna 1926. M. I. 26; T.
- Statlig kontroll över de enskilda järnvägarnas tidtabeller 1920. M. II. 273; T.
- Bokföring vid enskilda järnvägar 1927. Pr. 96, M. I. 204, II. 296; L. 1.
- Tid för öppenhållande av statens järnvägars godsmagasin 1923. M. II. 50; T.
- Effektiva säkerhetsanordningar vid järnvägsövergångar å landsväg 1926. M. II. 331; T.
- Skyldighet för fastighetsägare att i vissa fall teckna aktier i järnväg 1921. M. I. 75; L. 2.
- Ångfärja mellan Hälsingborg och Helsingör 1920. M. II. 4; T.
- Ångfärja mellan svensk östersjöhamn och Danzig 1923. M. I. 136; T.

f.

- Motorfordon.* Villkor för erhållande av tillstånd till lastautomobiltrafik 1919. M. I. 103; T.
- Ändringar i förordningen om automobiltrafik 1920. Pr. 179, M. I. 250, (II. 356); 1921. Pr. 278, M. II. 292; L. 2. 1921. M. II. 232; T.
- Ändringar i förordningen om automobilskatt 1923. M. II. 35; L. 2.
- Yttrande över förslag till förordning om motorfordon och till vägtrafikstadga 1923. Pr. 124, M. I. 179, II. 244, 260, 262, 273—276; L. 2.
- Ändringar i förordningen om motorfordon 1925. Pr. 114, M. I. 251, (II. 377); 1928. Pr. 33, 215; L. 1. 1925. M. II. 255; 1926. M. II. 139; T. 1927. Pr. 174, M. I. 219, 226, (II. 320); L. 2.
- Revision av samma förordning 1926. M. II. 203; T.
- Kontroll över automobils hastighet å allmänna vägar på landet m. m. 1921. M. II. 227; T.
- Skärpning i villkoren för erhållande av körkort 1925. M. II. 107; L. 2.
- Maximiarbetstid för automobilförare i yrkesmässig trafik 1925. M. II. 256; T.
- Förarplatsens storlek å motorfordon 1926. M. II. 343; T.
- Ansvarsförsäkring för motorfordon 1925. M. I. 68, 80, II. 110, (163); 1928. Pr. 201, M. I. 130, II. 524, (525); L. 1.
- Ändringar i vägtrafikstadgan 1925. M. II. 252; T.
- Yttrande över förslag till förordning om luftfart 1922. Pr. 127; L. 2.

Ansvarighet för skada i följd av luftfart 1922. Pr. 257; L. 2.
Anslutning till den internationella luftfartskonventionen 1926. Pr. 172; L. 2.

Kulturutskottet.

a.

- Ändring i kyrkolagen 1919. Pr. 370; 1921. Pr. 93; 1927. Pr. 4; L. 1.
Orgelverk i kyrkor och kapell 1921. Pr. 254; L. 1.
Allhelgonadagens upptagande bland helgdagarna 1924. M. I. 20; L. 1.
Högmässogudstjänst å annan plats än i kyrka 1927. Pr. 5; L. 1.
Ändrade bestämmelser om Stockholms stads konsistorium 1927. Pr. 6; L. 1.
Ändringar i lagen om jordfästning 1925. Pr. 8, M. I. 77—79, II. 235, (236); 1926. Pr. 44, M. I. 228, II. (353), 355; L. 1.
Lättnad i villkoren för eldbegängelse 1927. M. I. 180; T.
Ändring av lagen om nyttjanderätt till gravplats 1921. Pr. 8; L. 1.
Ändring i bestämmelserna om kyrkans offentliga gudstjänster 1924. M. I. 45; L. 1.
Samarbete mellan präster och lekmän 1919. M. I. 17, (II. 201); T.
Ny psalmbok 1921. M. I. 139; T.
Upphävande av sambandet mellan svenska kyrkan och staten 1923. M. II. 184, 193; T.
Avskaffande av den rena evangeliska läran och införande i stället av kristendom i statens styrelse 1922. M. I. 97; T.
Ändringar i lagen om tillsättande av prästerliga tjänster 1919. M. II. 77; 1920. Pr. 337, M. I. 76; 1921. M. I. 81; 1922. M. II. 142; 1924. M. II. 275; 1926. M. II. 35; L. 1.
Tillsättning av komminister- och kapellpredikanttjänster 1926. M. II. 175; L. 1.
Befordringsmöjligheter för präster i nordliga ödemarker 1924. M. I. 181; L. 1.
Upphävande av patronatsrätt 1921. Pr. 21; L. 1.
Ändringar i lagen om reglering av prästerskapets avlöning 1919. M. I. 32; 1920. Pr. 248, 351, M. II. 415; 1921. Pr. 191, M. I. 212; 1925. Pr. 211; 1926. Pr. 88; L. 1.
Revision av samma lag 1921. M. I. 136; L. 1.
Löneförbättring åt vissa prästmän 1920. Pr. 366; L. 1.
Dyrtidstillägg åt kontraktsprostar 1920. Pr. 403; L. 1.
Krigstidsunderstöd åt vissa prästmän 1921. Pr. 84; L. 1.
Ändringar i lagen om kyrkofond 1919. M. I. 74; 1924. Pr. 104; L. 1.
Ändringar i ecklesiastika boställsordningen 1925. Pr. 222, M. I. 70, 299, II. (189, 452), 453, 454; 1927. Pr. 30; 1928. M. I. 40, (.66); L. 1.
Ödebygdstillägg vid vissa prästerliga befattningar och anlåtande av kyrkofonden för uppförande av prästgårdar å vissa orter 1925. Pr. 213; L. 1.
Ersättning till ordförande i ecklesiastik boställsnämnd för vissa kostnader 1927. M. II. 7; L. 1.
1928. M. II. 193; T.
Överförande till de borgerliga församlingarna av äganderätten till den ecklesiastika jorden 1920. M. II. 301; T.
Försäljning av ecklesiastik boställsjord 1920. M. II. 80; L. 2.
Ecklesiastik jords styckning och upplåtande för nybildning av mindre jordbruk 1920. M. I. 20 (II. 48); T.
Ävsöndring till tomter av mark från ecklesiastika boställen 1923. M. II. 75; L. 2.
Ärftlig och tryggad besittningsrätt till lägenheter å kyrkojord 1920. M. II. 249; L. 2.
Försäljning och upplåtande under tomträtt av kyrklig jord 1926. Pr. 197, M. I. 281, II. 410; L. 2.

*Ecklesiastika
frågor.*

Befrielse i visst fall för pastorat från ålagd skyldighet att utföra reparationer eller ny- och ombyggnad å prästerligt löneboställe 1920. M. II. 119; T.
 Undvikande av vidlyftiga och dyrbara ny- och ombyggnader vid de ecklesiastika boställena 1920. M. II. 118; T.
 Utnyttjande av de lokala ecklesiastika avlöningstillgångarna 1927. M. I. 175, II. 258, (263); T.
 Vissa förmåner åt torpare å kyrklig jord 1928. M. II. 209; T.
 Lindring för vissa arrendatorer av ecklesiastik jord 1926. Pr. 29, M. II. 323; L. 2.
 Lag om kantorer 1921. Pr. 22; L. 1.
 Kvinnor som klockare 1926. M. II. 36; 1928. M. II. 314; L. 1.

b.

Undervisning.

Omorganisation av undervisningsväsendet 1919. M. I. 119; 1921. M. I. 148; T.
 Medinflytande för riksdagen vid bestämmande av huvudgrunder för den tillämpade skolreformen 1921. M. I. 150; T.
 Undervisningens ordnande ur rättvisans synpunkt och för lösning av den sociala frågan 1919. M. II. 314; T.
 Åtgärder för att i skolundervisningen barnen må erhålla förnimmelse av en mänsklighet samt av fred och rättvisa 1921. M. I. 149; T.
 Inrymmande i skolundervisningen av upplysning om levnadsvett och humanitet 1919. M. I. 113; T.
 Pluggskolans omvandling till en karaktärs-, kunskaps- och yrkesskola m. m. 1928. M. I. 228; T.
 Förhindrande av viss tendens i undervisningen vid statsunderstödda skolor 1920. M. II. 274; T.
 Katekesundervisningen i skolorna 1919. M. II. 273; T.
 Meddelande i större omfattning av insikter i ekonomiska och näringsorganisatoriska ämnen 1920. M. II. 298; T.
 Undervisning om den nationalekonomiska betydelsen av gynnandet av inhemskt arbete och inhemska varor 1925. M. II. 254; T.
 Ordnande av undervisningen i välskrivning 1928. M. I. 22; T.
 Idrottslig och förberedande militär utbildning vid läroanstalter och skolor 1927. M. II. 198; T.
 Anordnande för skolgång av frivillig militär utbildning avseende förberedelse till reservofficersutbildning 1927. M. II. 199; T.
 Halvdagsledighet för friluftsliv 1926. M. I. 155; T.
 Normalarbetsdag för skolarbete 1921. M. I. 147; T.
 Ändring i universitetsstatuterna 1920. M. II. 33; T.
 Professurer i socialpolitik och nationalekonomi 1919. M. I. 84, 111; T.
 Professur i mellanfolklig rätt 1919. M. II. 278; T.
 Undervisningen i de juridiska fakulteterna 1923. M. I. 140; T.
 Förkortning av studietiden för blivande läkare 1926. M. II. 334; T.
 Statsfunktionärens utbildning i social etik 1923. M. I. 141; T.
 Upphörande av biskops självskrivna utövande av prokanslarsämbetet vid universiteten 1922. M. II. 181; 1925. M. I. 181. (II. 270); T.
 Fri högskola för de kroppsarbetande folkklasserna 1919. M. II. 301; T.
 Avskaffande av biskops och konsistoriums överinseende över allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier 1922. M. II. 180; T.
 Högre läroverks förläggande å landet 1919. M. I. 112; T.
 Mellaninstanser för folkskoleväsendet i domkapitlens ställe 1927. M. II. 266; T.
 Undervisning i engelska språket vid folkskoleseminarierna 1924. M. II. 338; T.
 Utbildningen av lärare vid folkskolor av B-, C- och D-formerna 1925. M. II. 39; 1926. M. II. 339; T.

- Statens övertagande av vissa småskoleseminarier 1923. M. I. 123; T.
- Behörighet för vissa från småskoleseminarier utexaminerade lärarinnor att undervisa i den egentliga folkskolan 1922. M. I. 33; T.
- Revision av författningarna om folkskoleväsendet på landsbygden 1921. M. II. 19; T.
- Omarbetning i visst syfte av författningarna rörande folkundervisningen 1922. M. I. 99; T.
- Ändringar i folkskolestadgan 1923. M. II. 32; 1925. M. I. 14, 15, II. (22), 41; T.
- Ändring i bestämmelserna om skoltyper med varannandagsläsning 1924. M. I. 117; T.
- Ändringar i folkskolans undervisningsplan 1927. M. II. 269; T.
- Kristendomsundervisningen i folkskolan 1921. M. II. 140, 143; 1926. M. I. 217, II. 338; T.
- Stärkt ställning åt ämnena modersmålet och räkning vid folkskolor 1928. M. II. 406; T.
- Undervisning i gymnastik vid folkskolorna 1921. M. II. 26; T.
- Skolplikt beträffande undervisning i slöjd 1921. Pr. 226; L. 2.
- Statsbidrag till folkskolväsendets allmänna driftkostnader och till skolhusbyggnader 1919. M. II. 4; T.
- Statsbidrag till uppförande av byggnader för folkskoleväsendet 1920. M. II. 209; T.
- Utredning rörande statens övertagande av utgifterna till löner åt folkskollärare 1920. M. I. 125; 1921. M. I. 25; T.
- Statsbidrag till avlöning av vissa folkskollärare 1923. M. I. 147; T.
- Statsbidrag till avlöning av vissa övningslärare vid folkskolorna 1922. M. II. 69; T.
- Statsbidrag för avlöande av långt från skola boende skolpliktiga barns skolgång 1924. M. II. 326; T.
- Befogenhet för länsstyrelse att besluta om utbetalande av statsbidrag till skoldistrikt 1922. M. II. 168; T.
- Förhållandet mellan stat och kommun beträffande folkskolorna, de kommunala mellanskolorna samt liknande undervisningsanstalter 1928. M. I. 230; T.
- Trygghet för kommunerna att icke genom administrativa myndigheters förordande åläggas allt för tryckande bördor för folkundervisningen 1922. M. II. 170; T.
- Suspendering i viss mån av föreskrifterna om kommuns byggnadsskyldighet för folkskoleväsendets behov 1921. M. II. 225; T.
- Ändring av boställsordningen för lärarepersonalen vid folk- och småskolor 1921. M. I. 35 (II. 142); T.
- Syneförrättningar å lärareboställen 1922. M. II. 169; T.
- Indragning till följd av minskat barnantal av skolor eller skolavdelningar 1927. M. II. 200; T.
- Anskaffande av kompetenta lärare för skolorna i obygderna m. m. 1920. M. II. 280; T.
- Höjd pensionsålder för manliga folkskollärare m. fl. 1922. M. II. 179; 1923. M. II. 195; T.
- Tryggare ställning i rättsligt hänseende åt biträdande lärare vid folkskolor och lärare vid mindre folkskolor 1926. II. 307; T.
- Beredande av möjlighet för folkskollärare att genom självstudier förvärva kompetens för viss undervisning i fortsättningsskolor 1920. M. II. 279; T.
- Utsträckning av tiden för inrättande av fortsättningsskolor 1922. M. II. 153; T.
- Upptagande av ämnet räkning i fortsättningsskolans läsordning 1923. M. II. 49; T.
- Fortsättningsskolornas centralisering inom de olika skoldistrikten 1927. M. II. 270; T.

- Ändring i stadgan för fortsättningsskolor 1924. M. II. 20; 1925. M. I. 16, 187; T.
 Viss föreskrift i fråga om tillsättande av folkskoleinspektörer 1920. M. II. 54; T.
 Överflyttande å statens folkskoleinspektörer av gymnastikinspektionen vid folkskolorna 1923. M. II. 164; 1926. M. II. 306; T.
 Nedbringande av kostnaden för gymnastikinspektionen vid folkskolorna 1923. M. I. 121, 122, (II. 165); T.
 Billigare skolmateriel 1919. M. I. 85, II. 95, 96, (198); 1928. M. I. 218, (II. 381); T.
 Skyldighet för länsstyrelser att lämna fortsättningsskolstyrelser, skolstyrelser och skolråd ämbetsbiträde beträffande åtgärder mot tredskande lärjungar och målsmän 1926. M. I. 14; T.
 Ändring i lagen om blindundervisning 1920. Pr. 290; L. 2.
 Ändring i lagen angående dövstumundervisning 1923. Pr. 140; L. 2.

c.

- Litteratur och konst.* Förslag till lagar om litterär och konstnärlig äganderätt, om rätt till verk av bildande konst m. m. 1919. Pr. 3; M. I. 101, 107; II. 265—267; L. 1.
 Ändringar i lagen om rätt till litterära och musikaliska verk 1924. M. I. 11; 1925. M. II. 177; 1926. M. I. 23; 1927. Pr. 20, 221, M. I. 331; L. 1.
 Ändringar i lagen om rätt till verk av bildande konst 1926. Pr. 2, M. II. 186; 1928. Pr. 174; L. 1.
 Rättsskydd för alster av konsthantverk och konstindustri 1924. M. II. 191; L. 1.
 Statskontroll över utförelse av äldre kulturföremål 1928. M. I. 162; L. 1.
 Utgivande av billiga folkupplagor av vissa författares skrifter 1920. M. II. 308; T.
 Tryckning i svensk översättning av vissa skrifter av antikens skriftställare 1921. M. I. 157; T.
 Bibliotek å handelsfartyg 1920. M. I. 21, (II. 39); T.
 Svensk biblioteksverksamhet i utlandet 1920. M. II. 89; T.
 Folkbildningsverksamhet 1919. M. II. 25, 299; 1920. M. I. 179, 192, 193, (II. 263); T.
 Statsunderstöd åt manskörsången 1919. M. I. 35, (II. 127); T.
 Sång- och musikprestationer å landsbygden 1920. M. II. 51; T.
 Uppbyggande av folklig musikkultur 1927. M. I. 182; (II. 275); T.
 Skydd för musikutövande företag m. fl. mot uppskörtning 1928. M. I. 231, (II. 402); T.
 Koncessionssystem för teaterverksamhet 1920. M. II. 307; T.
 Främjande av den svenska sceniska konsten 1926. M. I. 98, (II. 329); 1927. M. I. 30, (II. 119); T.
 Ökat inflytande av staten å biografväsendet m. m. 1919. M. II. 11, 300; T.
 Dess kommunalisering 1920. M. II. 297; T.
 Ekonomiska faktorer i filmverksamheten m. m. 1926. M. II. 337; T.
 Bildningsverksamhet med utnyttjande av radio 1928. M. II. 382; T.
 Utforskning av allmogekultur 1919. M. I. 109, (II. 274); T.
 Reformerad stavning 1919. M. II. 280; 1920. M. II. 57; 1926. M. II. 335; T.
 Världsspråk 1919. M. I. 117, (II. 312); 1921. M. I. 154; 1924. M. I. 200; 1925. M. I. 183; 1926. M. I. 222; (II. 346); 1928. M. I. 227, (II. 400); T.

d.

- Hälsövård och sjukvård.* Förslag till hälsöwardsstadga m. m. 1919. Pr. 152, M. I. 164, II. 352; L. 2.
 Förgörande av ohyra 1920. M. I. 197; 1928. M. II. 396; T.
 Tillsyn genom läkare å hälsotillståndet i landsbygdens folkskolor 1921. M. II. 20; T.
 Kroppskultur och stegrad hygien 1926. M. II. 342; T.

- Folkupplysning i hälsovård 1927. M. I. 181; T.
 Aktivt statsinstitut för hälsovård 1921. M. I. 151; T.
 Näringsfysiologiskt institut 1922. M. I. 94; T.
 Åtgärder mot tobaksbruket 1920. M. I. 206; T.
 Nya provinsialläkaredistrikt m. m. 1920. M. II. 134, 282; T.
 Bostäder åt provinsialläkare å landsbygden 1920. M. I. 129; T.
 Läkarebristen i de norrländska länen 1920. M. I. 130; T.
 Läkarmottagningar i vissa kommuner 1919. M. II. 26; T.
 Sjuktransporter å landsbygden 1920. M. II. 284; T.
 Sjukvård i övre Norrlands fjällbygder 1920. M. I. 195; T.
 Militär läkarvård 1927. M. II. 277; T.
 Bättre vård åt barnsängskvinnor och deras nyfödda barn 1921. M. II. 221; 1924. M. I. 202, (II. 327); T.
 Epidemilag 1919. Pr. 153, M. I. 163, II. (350), 351; 1924. Pr. 69, M. II. 406; 1928. M. I. 211, (II. 282); L. 2.
 Skyddskoppypning 1920. M. II. 120; 1923. M. I. 115, (II. 145); 1926. Pr. 104, M. II. 285; 1928. M. II. 362; L. 2.
 Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 1922. Pr. 236; L. 2.
 Lasarets- och tuberkulossjukhusstadgarna 1919. M. I. 110, (II. 271); 1921. M. I. 30; T.
 Lasarets- och sjukstugestadgarna 1919. Pr. 261; L. 2. 1920. M. I. 36, (II. 137); T.
 Lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus 1928. Pr. 101, M. I. 263, 264, II. (439), 440, 441, 446—449, 458; L. 2.
 Antalet vårdplatser å sanatorier 1925. M. I. 139; T.
 Chefskompetens vid sjukvårdsanstalt 1927. M. II. 75; T.
 Anmälningssplikt vid konstaterad lungtuberkulos 1928. M. II. 312; T.
 Viss metod för behandling av lungsiktiga 1924. M. II. 328; 1925. M. II. 271; T.
 Arbeta åt tuberkulossjuka konvalescenter 1922. M. I. 36, (II. 162); 1923. M. I. 151; T.
 Sinnessjukvårdens ordnande 1926. M. II. 340; T.
 Lindring i mindre bemedlades kostnader för sinnessjukvård 1919. Pr. 7, M. II. 298; L. 2.
 Frivilligt inträde å sinnessjukhus 1926. M. I. 97; T.
 Hjälpverksamhet för sinnessjuka 1926. M. I. 209; T.
 Distriktsbarnmorskor 1919. Pr. 39, M. I. 133, II. 320, 323; L. 2.
 Provinsialtandläkare 1922. M. II. 173; T.
 Tandläkareinstitutet 1922. M. II. 171, 172; 1928. M. I. 48, (II. 84); T.
 Billigare tandvård, tandtekniker 1920. M. I. 196, (II. 293); 1924. M. I. 199, II. (314), 316, 399; T.
 Centrallaboratorium för fabriksmässig tillverkning av läkemedel 1921. M. I. 32, (II. 134); T.
 Nedbringande av läkemedelsprisen 1926. M. II. 333; T.
 Homöopatisk medicin å apotek 1919. M. I. 86; T.

Administrativutskottet.

a.

Ändringar i värnpliktslagen

1919. Pr. 47, 157, M. II. 368; 1920. Pr. 33, M. II. 255; L. 1.
 1920. Pr. 241, 338; 1922. Pr. 3; 1926. M. I. 141, (II. 94); 1927. Pr. 77, M. I. 6, 123, 151, II. 9, 28, (148); 1928. M. I. 111, 152, (II. 189, 225); L. 2.
 Minskning av de värnpliktigas utbildningstid 1923. M. II. 147; L. II.

Försvars-
väsen.

- Ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1923 års klass 1923. Pr. 5; av 1924 års klass 1924. Pr. 13; av 1925 års klass 1925. Pr. 12; L. 2.
- Ändrad tid för fullgörande av repetitionsövningar för vissa värnpliktiga 1925. Pr. 13; L. 2.
- Befrielse i vissa fall från värnpliktstjänstgöring 1923. Pr. 4; 1924. Pr. 230; L. 2.
- Överföring till hären av vissa marinen tilldelade värnpliktiga av 1923 och 1924 års klasser 1924. Pr. 15; L. 2.
- Uttagande av värnpliktiga för utförande av allmängagneliga arbeten 1920. M. II. 126; L. 1.
- Samvetsömma värnpliktiga 1920. Pr. 165, M. I. 241, 242, 244, II. 344, 348—350; 1922. Pr. 173, M. I. 135, II. 266; 1923. Pr. 3, M. I. 34, II. 46; L. 2.
- Inställande av vapenövningar under pågående utredning om minskning av militärbördorna 1920. M. II. 251; L. 1.
- Civil läkares intyg om värnpliktigs hälsotillstånd 1920. M. I. 126; T.
- Dagtraktamente till av landsting vald ledamot i inskrivningsrevision 1920. M. I. 126, (II. 204); T.
- Tjänstgöringsreglemente för de värnpliktigas övningar 1920. M. I. 32; T.
- Tjänstgörings- och anställningsförhållanden för värnpliktiga och stamanställda 1928. M. II. 308; T.
- Ersättning för skada under militärtjänstgöring 1919. M. II. 309; T.
- Hästutskrivning
1919. M. I. 29, (II. 121); L. 1.
1920. Pr. 277; 1923. Pr. 141; L. 2.
- Fartygsuttagning 1926. Pr. 90; L. 2.
- Moderniserat indelningsverk 1919. M. I. 5, (II. 32); T.
- Egna hem åt underbefäl 1920. M. I. 33; T.
- Omorganisation av kustartilleriet till rörligt kustförsvaret 1928. M. II. 133; T.
- Gevärshantverkarens befördran till fanjunkare 1919. M. II. 199; T.
- Instruktion i vissa syften för försvarskommissionen 1920. M. I. 31; T.
- Upplösning av arméns kasernbyggnadsnämnd 1923. M. I. 138, (II. 187); T.
- Industriens krigsorganisation 1926. Pr. 98; L. 2.
- Militärväsendets avskrivning 1919. M. I. 87; II. 204; 1920. M. I. 190, (II. 217); T.
- Internationell avrustning 1920. M. I. 189; 1922. M. I. 89; T.
- Svensk, eventuell nordisk, baltisk eller samfällt småstatlig avrustning 1922. M. I. 90; T.
- Granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning 1919—1928; L. 1.

b.

- Politi.* Polisförfattning 1924. M. II. 69; L. 1.
- Länsstyrelses prövningsrätt rörande avlöning m. m. för befattningshavare vid polisväsendet 1928. M. I. 69, (II. 120); L. 1.
- Köpingarnas polisuppsyningsmäns likställande såsom polismän och åklagare med landsfiskalerna 1926. M. II. 308; T.
- Förbud för polismän och åklagare att driva privat advokatverksamhet 1917. M. II. 257; T.
- Ersättning till polismän för skada å kläder 1920. Pr. 72; L. 1.
- Kommunernas befriande från fjärdingsmansbestyret 1920. M. II. 77; L. 2.
- Fjärdingsmäns avlöning 1928. M. I. 69, II. 39, 40, (120); L. 1.
- Tryggande av emigranternas ställning 1923. M. I. 131; T.
- Upphävande av passtvånget mellan de nordiska länderna 1928. M. I. 49, 226; T.
- Användning och redovisning av vissa böter och bötesandelar 1927. M. II. 120; T.
- Åtgärder mot nöjeskulten

1925. M. II. 196; 1927. M. I. 125, (II. 73); 1928. M. I. 182, (II. 210); T.
 1928. M. I. 68, (II. 188); L. 1.
 Störande och stojande tillställningar på landsbygden 1919. M. I. 6; L. 2.
 Boxningstävlingar 1924. M. II. 270; L. 1.
 Demonstrationståg m. m. å landsbygden 1926. M. I. 15; T.
 Utlännings rätt att vistas i riket
 1920. M. I. 148; L. 1.
 1927. Pr. 198, M. I. 319, 320, 325, II. (248), 450; L. 2.
 Samhällets befriande från zigenare och tattare 1921. M. II. 234; T.
 Inrättande av statslotteri 1920. M. I. 30 (II. 86); T.
 Tillstånd till lotteriföretag 1921. M. II. 10; T.
 Totalisator vid hästtävlingar 1920. M. II. 91; T.
 Totalisator vid vissa andra tävlingar 1927. M. II. 107; T.
 Revision av byggnadsstadgan för rikets städer 1919. M. I. 194; T.
 Hänsynstagande vid revision av denna stadga till automobiltrafikens utveckling 1920. M. I. 194; T.
 Ändring i samma stadga 1921. M. I. 146; T.
 Byggnadsstadga för rikets landsbygd 1920. M. II. 207; T.
 Brandstadga 1923. Pr. 123, M. I. 185, II. 243, 263, 277, 278; L. 1.
 Karlskrona stads och marinens gemensamma brandskydd 1921. M. II. 248; T.
 Understöd från brandaktiebolagen till eldsläckningsväsendet särskilt å landsbygden 1920. M. I. 187; T.
 Understödjande, för brandskydd och förbättrad hygien, av vattenledningsanläggningar å landsbygden 1921. M. II. 236; T.

c.

- Successivt införande av departementalreform 1923. M. I. 66; T.
 Förenklade arbetsformer och minskad tjänstemannapersonal 1920. M. II. 138, 215; T.
 Samvetspolitik i stället för intressepolitik 1921. M. I. 158; 1922. M. I. 98; T.
 Besparingar inom statens verk och inrättningar i hushållningen med elektrisk belysning m. m. 1922. M. I. 95; T.
 Disciplinär varning 1926. M. I. 13; 1928. M. II. 316; T.
 Rätt och plikt för statens funktionärer att anmäla sina iakttagelser av brister i författningarna m. m. 1923. M. I. 142; T.
 Omläggning av sättet för vissa sakkunnigutredningar 1920. M. I. 128; T.
 Riktlinjer för kommunikationsverkens ekonomiska skötsel 1921. M. II. 146; T.
 Organisation av statens affärsverksamhet 1921. M. II. 252; T.
 Besvär över förvaltningsmyndigheternas beslut i anmärkningsmål 1922. M. I. 35; T.
 Domfört antal ledamöter i kammarrätten vid handläggning av beskattningsmål 1921. M. I. 161; T.
 Indragning av väg- och vattenbyggnadskåren 1919. M. II. 281; T.
 Indragning av riksräkenskapsverket 1923. M. I. 74, (II. 162); 1928 M. II. 378; T.
 Indragning av kontrollstyrelsen 1923. M. II. 192; 1926. M. II. 310; T.
 Inrättande av en statens telegrambyrå 1919. M. I. 120, (II. 315); T.
 Landsfogdetjänsternas indragning 1921. M. I. 143, (II. 146); T.
 Särskild yrkesinspektör för gruvindustrin m. m. 1924. M. II. 343; T.
 Nya grunder för statstjänarens löner 1924. M. II. 197; T.
 Lönevederlag medelst boställen åt befattningshavare hos staten 1922. M. II. 20; T.
 Reglering av lönerna vid statens affärsdrivande verk 1923. M. I. 150; II. (190), 191; T.

*Ämbetsverk
och tjänstemän.*

- Relation i lönehänseende mellan vissa manliga och kvinnliga befattningshavare vid statens affärsdrivande verk 1920. M. II. 206; T.
- Lönereglering för befattningshavare vid de ecklesiastiska konsistorierna 1923. M. I. 15; T.
- Särskilda avlöningsförmåner åt de i norra delarna av landet stationerade statsanställda 1920. M. II. 211; T.
- Beräkning av den till grund för dyrtidstilläggen liggande levnadskostnadsindex 1922. M. II. 154; T.
- Inordnande i dyrtidsgrupperingen av vissa från det samhälle de tillhöra avlägset boende tjänstemän 1927. M. II. 254; T.
- Tjänstledighetsavdrag 1922. M. I. 6; 1923. M. I. 2, 17; 1926. M. II. 202; T.
- Uppflyttning i högre klass i resereglementet av yrkesinspektionens befattningshavare 1919. M. II. 99; T.
- Ändring av resereglementet 1924. M. II. 306; T.
- Användande av uniform för statstjänare 1927. M. II. 276; T.
- Gifta kvinnors innehav av statstjänst och allmänt uppdrag 1925. M. II. 229; L. 1.
1926. M. II. 26, 201; 1927. M. II. 256; T.
- Hänsyn vid befordran till å ena sidan ålder, å andra sidan duglighet och behov av arbetsförtjänst 1921. M. I. 156; T.
- Tillgodoseende av vissa synpunkter vid tillsättande av landshövdingar och vissa andra högre tjänstemän 1923. M. I. 139; T.
- Tillsättande av generaldirektörer vid de affärsdrivande verken 1921. M. I. 34; T.
- Tillsättande av råds-, byråchefs-, ledamots- och därmed likställda befattningar inom statsförvaltningen 1922. M. I. 34; T.
- Riksdagsvaktmästares anställning vid departementala kommittéer eller på annat sätt 1927. M. I. 173; T.
- Förbud mot anställande i statens tjänst av hantverksyrkeskunniga, som icke fullgjort sin hantverkslärlingskyldighet 1921. M. I. 33; T.

d.

- Byggnadsfrågor.* Restaurering av Leckö slott 1920. M. I. 19, (II. 5); T.
- De kungl. slottens anordnande för vissa statsändamål 1920. M. I. 131, (II. 210); T.
- Uppförande i Luleå av byggnader för statens behov 1924. M. II. 198; T.
- Ändring i entreprenadsystemet 1919. M. II. 282; 1922. M. II. 182; T.
- Förbilligande av vissa offentliga byggnadsföretag 1924. M. II. 341; T.

e.

- Statistik.* Inskränkning i fråga om infordrande och avlämnande av statistiska uppgifter 1925. M. II. 122; T.
- Effektivare personalbokföring 1926. M. II. 332; 1928. M. I. 237. (II. 407); T.
- Kyrkoskrivningsböcker 1925. M. II. 197; T.
- Grunder för pålysning av husförhör eller förskrivning 1928. M. II. 80; T.
- Yrkesstatistik 1919. M. II. 269; T.
- Utredning rörande förekomst av s. k. gratisaktier m. m. 1922. M. II. 176; T.
- Sammanställning av den privata företagsamhetens kapital, vinst, utdelning m. m. 1926. M. II. 303; T.
- Statistik om motboks innehavare 1920. M. I. 186, (II. 272); T.
- Fortlöpande produktionsstatistik för livsförnödenheter 1920. M. II. 309; T.

f.

- Kamerala frågor.* Skatteköp av kronojord 1919. M. II. 120, 183, 241; 1920. M. I. 154; L. 2.
- Statens jorddonationer till jordbruk, industri och städer

1919. M. I. 129, (II. 308); 1920. M. I. 204, (II. 310); 1921. M. II. 224; 1922. M. II. 155, 156; 1924. M. II. 344; T.
1920. M. II. 197; L. 2.

Upplåtelser av kronans skogar till bergsbruket i Hedemora socken 1920. M. I. 203, (II. 313); 1921. M. I. 31, (II. 139); T.

Akers styckebruks rätt till vissa rekognitionsskogar 1921. M. II. 123; 1924. M. II. 183; 1926. M. II. 80; T.

Kronotionde, åtföljande patronaträtt 1921. Pr. 46; L. 1.

De under namn av landgille vissa kyrkoherdar i Skåne, Halland och Blekinge åvilande avgälder 1919. M. II. 185; L. 1.

Befrielse från utgivande av landskyld 1921. M. II. 1; T.

Inlösen av frälseräntor 1924. M. II. 329; T.

Beredande åt egendomsköpare av visshet i fråga om fastighet åvilande frälse-skatteänta 1924. M. II. 345; T.

Avlösande av vissa till Göteborgs stad utgående skogsräntor 1928. M. II. 310; T.

Tillfälligt utskott i första kammaren.

Ändringar i ordningsstadgan för första kammaren 1921. M. I. 195; 1922. M. I. 86; 1925. M. I. 17, 186, 188, 189; 1926. M. I. 108; T.

Tillfälligt utskott i andra kammaren.

Bestämmelser att tillämpas vid öppen omröstning i andra kammaren 1924. M. II. 404.

Ändringar i andra kammarens arbetsordning 1922. M. II. 190; 1925. M. II. 123, 266, 268, 269; T.

Utsändande med radio av andra kammarens förhandlingar 1925. M. II. 125, 126; T.
